

Täysistunto

Keskiviikko 25.10.2023 klo 13.59—15.56

Täysistunto alkoi klo 13.59. Täysistunto päättyi klo 15.56.

Puhetta johtivat toinen varapuhemies Tarja Filatov (13.59—14.59) ja ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (14.59—15.56).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kiinteistöverolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 39/2023 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 2/2023 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 2/2023 vp. Yleiskeskustelu asiasta päättyi 24.10.2023 pidetyssä täysistunnossa.

Yleiskeskustelussa Joona Räsänen on Pia Viitasen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hyväksytään vastalauseen 1 mukaisena. Markus Lohi on Vesa Kallion kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hyväksytään vastalauseen 2 mukaisena.

Selonteko hyväksyttiin.

11 §

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Joona Räsänen ja Markus Lohen ehdotukset ovat samansisältöiset, joten niistä äänestetään yhdessä mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

Mietintö ”jaa”, Joona Räsänen ehdotus ja Markus Lohen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 98, ei 63; poissa 38 (äänestys 1). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 39/2023 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisälön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 48/2023 vp

3. Hallituksen esitys eduskunnalle suurten konsernien vähimmäisveroa koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 77/2023 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Keskustelu alkaa. Ministeri Purra, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.03 Valtiovarainministeri Riikka Purra (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansainvälinen verotus on haastava politiikan ala ja alati kasvava painoarvoltaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Anteeksi, ministeri Purra. — Pyydän käymään yksityiset keskustelut salin ulkopuolella.

Yritykset ja yrityskonsernit emoyhtiöineen ja konserniyksikköineen toimivat kansainvälisesti, ja laajat konsernirakenteet aiheuttavat monimutkaisia verotuksellisia haasteita niin EU:ssa kuin globaalisti. Kansainväliseen verotukseen liittyy erityisen vahvasti juuri kilpailuelementti. Maat pyrkivät houkuttelemaan investointeja ja yritystoimintaa esimerkiksi painamalla omaa yritysverotustaan alas suhteessa kilpailijamaihinsa. Verokantojen ohella veropohjat vaihtelevat tosiasiallisesti paljon maittain erilaisten verovähennysraken-
teiden vuoksi. Tämän vuoksi efektiivisen verorasitteen vertailu voi olla joskus varsin haas-
tavaa maiden välillä. Pelkkien verokantojen perusteella ei voi vielä päätellä suoraa maiden
suhteellista verorasitusta yritysverotuksen osalta.

Joka tapauksessa tällainen aggressiivinen verokilpailu voi saada joskus epäterveitä piir-
teitä. Verotuottojen taso voi laskea liian alhaiseksi ja aiheuttaa fiskaalisia haasteita valtion-
talouteen. Tilanne on hieman sama kuin jalkapallo-ottelun katsomossa, jos kaikki alkavat
seistä nähdäkseen ottelun — lopulta kukaan ei näe peliä. Vastaavaa haitallista dynamiik-
kaa voidaan nähdä myös esimerkiksi valuuttasodissa, jos maat pyrkivät luomaan itselleen
kilpailuetua devalvaatiokilpailulla. Lopulta kaikki häviävät tuossa kilpailussa. Korkean
verotuksen maille, kuten Suomelle, verokilpailu on erityisen suuri haaste. Siksi kansainvä-
liseen verokilpailuun sisältyy myös ongelmallisia elementtejä, vaikka sinänsä kilpailu on
hyvästä verotuksessakin.

OECD:n piirissä onkin tehty työtä haitallisen ja liiallisen verokilpailun sekä veropoh-
jien rapautumisen suitsimiseksi jo vuodesta 2013. OECD:n piirissä saavutettu sopu kään-
tyi melko nopeasti myös EU-lainsäädännöksi. Minimiverodirektiivi annettiin joulukuussa
2022 ja on siis edellisen hallituksen neuvottelemaa EU-lainsäädäntöä. Nyt tämä hallitus
esittää velvoitteidensa mukaisesti direktiivin säännösten viemistä kansalliseen lainsäädän-
töön tällä hallituksen esityksellä.

Pöytäkirja PTK 48/2023 vp

Arvoisa puhemies! Hallitus esittää kansallista lainsäädäntöä minimiverodirektiivin säännösten toimeenpanemiseksi suurten konsernien tosiasiallisen vähimmäisverotason varmistamiseksi. Esityksellä on tarkoitus saattaa voimaan kansainvälisen sopimuksen ja siten minimiverodirektiivin mukaiset säännökset siitä, miten varmistamme lainsäädännöllä 15 prosentin efektiivisen minimiveron kansainvälisesti toimiville konserneille myös globaalisti, vaikka minimiverodirektiivi koskeekin vain EU:n lainkäyttöaluetta. Jatkossa konsernit eivät voisi välttää tuota efektiivistä vähimmäisveroa: 15 prosenttia tilinpäätökseen perustuvasta tuloksesta.

Neuvoston direktiivi monikansallisten konsernien maailmanlaajuisen vähimmäisverotason varmistamisesta unionissa annettiin viime vuonna. Direktiivin taustalla on mainittu OECD:ssä käynnistetty kansainvälisen tuloverotuksen uudistamishanke. Uudistamishankkeen ensimmäinen sääntelykokonaisuus koskee verotusoikeuden uudelleen allokointia valtioiden kesken ja toinen globaalia minimiverotusta. Direktiivissä on kyse eräiden jälkimmäiseen kokonaisuuteen eli globaaliin minimiverotasoon sisältyvien sääntöjen täytäntöönpanemisesta EU-alueella. OECD:ssä hanketta on käsitelty OECD:n 38 varsinaisen jäsenen lisäksi noin sadan muun valtion kesken.

Direktiivissä ja niin kutsutuissa GloBE-mallisäännöissä on siis kyse tosiasiallisen verotason eli efektiivisen veroasteen arvioinnista. Yleisesti ottaen yrityksen tosiasialliseen verotukseen vaikuttavat yrityksen kirjanpidollinen tulos, siihen tai siitä verotusta varten tehtävien lisäysten ja vähennysten kautta syntyvä veropohja ja käytettävä verokanta, joiden tulona saadaan maksuun pantavan veron määrä. Tosiasiallinen veroaste on maksettavien verojen ja kirjanpidollisen veroja edeltävän tuloksen suhde. Näin ollen pelkän nimellisen vähimmäisverokannan määrittäminen ei ole riittävää yhtiön verotuksen tosiasiallisen tason arvioimisessa.

Minimiverotusta sovelletaan kansainvälisiin konserneihin, joiden konsernitason liikevaihto ylittää pysyväisluonteisesti 750 miljoonaa euroa vuodessa. Tietty toimijat, esimerkiksi julkisvallan yksiköt, eläkerahastot, voittoa tavoittelemattomat järjestöt ja kansainväliset järjestöt on vapautettu näistä säännöistä. Samoin kansainvälisen merenkulun tulot on rajattu sääntöjen soveltamisen ulkopuolelle.

Arvoisa puhemies! OECD:n piirissä tehdyn työn ja direktiivin säännösten perusteella suurten konsernien ylijäämävoittoon kohdistuva 15 prosentin minimiverotus toteutuisi täydennysverona jonkin seuraavan säännön perusteella: joko yhtiön sijaintivaltiossa kotimaisen täydennysveron perusteella tai emoyhtiövaltiossa tuloksilukemissäännön perusteella tai muiden konserniyhtiöiden sijaintivaltioissa aliverotettujen voittojen säännön perusteella. Noin 140 maata on hyväksynyt tämän konsensusratkaisun. Hyväksyntä ei velvoita sitoutuneita maita ottamaan näitä sääntöjä käyttöön, mutta jos maa ottaa ne käyttöön, ne tulee ottaa käyttöön siinä muodossa kuin ne on mallisäännöissä kuvattu. Suomen lisääntyvä verotuottoarvio on vaatimaton, muutamia kymmeniä miljoonia euroja vuodessa, mutta toisaalta verokilpailun estäminen alhaisemman verotuksen maissa voi hyödyttää korkeamman yhteisöverotuksen maita kuten Suomea.

Arvoisa puhemies! OECD:n minimiverotusta koskevaan työhön liittyy läheisesti myös niin kutsuttu pilari 1 -kokonaisuus, jossa olisi tarkoitus sopia verotuottojen ja verotusoikeuden jakautumisesta maiden välillä yleisemmin. Heinäkuussa OECD:n piirissä toimiva niin kutsuttu maiden välinen yhteistyöverkosto antoi julkilausuman pilari ykkösestä. Julkilausumaan liittyi suurin osa yhteistyöverkoston jäsenistä, mutta muutama jäsen ei vielä liittynyt. Julkilausumassa todettiin verotusoikeuden uudelleenjakamista markkinoille kos-

Pöytäkirja PTK 48/2023 vp

kevan sopimustekstin olevan lähes valmis. Muutamalla valtiolla on tekstin osalta vielä kehitystoiveita, joita tällä hetkellä ratkotaan. Täydellinen sopu vaaditaan, ennen kuin sopimus on valmis allekirjoitettavaksi. Toiveena on sopimuksen avautuminen allekirjoituksille mahdollisimman pian.

Arvoisa puhemies! Yritysverotukseen ei Suomessa nykyisellään sisälly juurikaan laskupaineita. Suomen yhteisöverokanta on kohtuullinen. Hallitus ei näe tällä hetkellä tarvetta yhteisöverokannan muutoksille. Verotus tai tässä yhteydessä yritysverotus ei ole sinällään mikään itseisarvo. Verottamalla yritysten tulosta heikennämme esimerkiksi yritysten edellytyksiä tehdä talouskasvua tukevia investointeja. Toisaalta valtio tarvitsee kipeästi rahaa laajaksi päässeen menopohjansa rahoittamiseen. Tässä mielessä on hyvä, että kansainvälinen sääntöpohjainen järjestelmä toimii edes veropolitiikassa. Pitkällinen työ OECD:n piirissä ja EU:ssa on nyt saatu päätökseen, ja on aika saattaa saavutettu ratkaisu osaksi kansallista lainsäädäntöämme. Minimiverodirektiivin mukainen ehdotettu laki konsernien minimiverosta on historiallinen siinä mielessä, että vastaavia näin suuria veropolitiikan harmonisointeja ei globaalissa mielessä ole kaiketi tehty juuri ikinä.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen mukaisesti ehdotetaan säädettäväksi kokonaan uusi laki. Hallitus seuraa kansainvälisiä verohankkeita ja vaikuttaa aktiivisesti verotuksen kansainvälisen kehitykseen, muun muassa mainittuun verotusoikeuden jakautumisesta koskevaan hankkeeseen. Hallitusohjelman mukaisesti verotustoimivallan tulee jatkossakin säilyä pääasiassa kansallisella tasolla. Verotuottojen jakautumisessa kansainvälisesti keskeistä pitäisi jatkossakin olla se, missä on arvoa luovaa, innovatiivisuuteen sekä tutkimus- ja kehittämistoimintaan perustuvaa liiketoimintaa.

Hallitus jatkaa myös työtä veronkierron ja harmaan talouden torjumiseksi. Hallitus ei kuitenkaan edistä veronkierron vastaisessa työssä sellaisia hankkeita, jotka aiheuttavat suhteetonta hallinnollista taakkaa ja jotka ulottuvat laajemmalle kuin veronkierron vastaisen tavoitteen saavuttamisen kannalta on tarpeen. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministeri Purralle esittelystä. — Sitten edustaja Minja Koskela, olkaa hyvä.

14.12 Minja Koskela vas: Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä oleva hallituksen esitys suurten konsernien vähimmäisveroa koskevasta lainsäädännöstä on periaatteellisesti tärkeä, joskin tämä sinänsä kannatettava kokonaisuus jää edelleen melko maltilliseksi. Kyseessä on siis esitys, joka perustuu EU-direktiiviin, jonka taustalla on OECD:ssä käynnistetty kansainvälisen tuloverotuksen uudistamishanke. Tämän hankkeen kahdesta sääntelykokonaisuudesta eli niin sanotuista pilari ykkösestä ja pilari kakkosesta nyt käsiteltävä esitys liittyy jälkimmäiseen ja näin ollen eräisiin globaaleihin minimiverotasoon sisältyviin sääntöihin EU-alueella. Toisin sanottuna tavoitteena on saada suuret monikansalliset yritykset maksamaan liikevoitoistaan edes jokseenkin kohtuullista veroa, jonka vähimmäistasoksi on tässä nyt esitetty 15 prosenttia.

Arvoisa puhemies! Vaikka kokonaisuus jääkin verraten maltilliseksi, on esitys silti periaatteellisesti ja myöskin käytännöllisesti merkittävä, sillä se rajoittaa globaalisti mahdollisuuksia aggressiiviseen verosuunnitteluun ja suoranaiseen yhteisöveron välttelyyn. Esityksen myötä yritysveropohjan voidaan olettaa vahvistuvan ja haitallisen verokilpailun eri maiden välillä vähenevän. Ei ole liioiteltua sanoa, että pilari ykkösen ja pilari kakkosen

Pöytäkirja PTK 48/2023 vp

muodostama kokonaisuus on huomattavan suuri rakenteellinen muutos, mitä tulee kansainväliseen yritysverotukseen. Pidänkin tätä uudistusta tervetulleena.

Sääntelyyn jää kuitenkin edelleen joitain puutteita, jollaisena voidaan mainita esimerkiksi minimiveron matala taso ja korkeat soveltamisrajat. Samoin on noteerattavaa, että koska kyse on täysin uudesta sääntelystä, jota voi paikoin pitää ainakin alkuvaiheessa myös melko vaikeaselkoisena, saattaa käytäntö osoittautua toteuttamisvaiheen alussa haastavaksikin.

Arvoisa puhemies! Näiden seikkojen vuoksi pidän tärkeänä, että Suomi edistää aktiivisesti tämän sinänsä tärkeän sääntelyn jatkokehittämistä ja muun muassa edellä mainittujen puutteiden korjaamista kansainvälisissä yhteyksissä, kuten EU:ssa. Yleisesti näen esityksen kannatettavana ja tärkeänä askeleena kohti oikeudenmukaisempaa sekä oikeasuhtaisempaa kansainvälistä veropolitiikkaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Joonas Räsänen.

14.14 Joonas Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Täytyy erikseen tarkastaa, mitä asiaa tässä ollaan käsittelemässä. [Naurua]

Arvoisa puhemies! Tämä esitys on kyllä historiallinen, ja tästä esittelystä voi valtiovarainministeriä kiittää, koska siis tällä esityksellä ollaan nyt viemässä Suomen osalta maaliin se pitkä työ, jota kansainvälisillä areenoilla ollaan tehty sen eteen, että voimme tosiasiallisesti kitkeä haitallista verokilpailua — haitallista verokilpailua. Siinä mielessä se työ, mitä niin OECD:n ja Euroopan unionin puitteissa kuin nyt sitten kansallisesti Suomessa tehdään, on tärkeä askel sillä tiellä, että tulevaisuudessa pystymme vaikuttamaan siihen, että maat eivät kilpaile keskenään turhan alhaisilla verokannoilla vaan nimenomaisesti pyritään siihen — minkä valtiovarainministeri itsekin puheessaan hyvin toi esille — että kilpaillaan siinä, missä maassa on parhaat edellytykset toteuttaa innovaatioita, tehdä uutta tutkimusta ja sitä kautta tuotekehitystä ja saada uusia tuotteita, joita voidaan toivon mukaan viedä sitten maailmanmarkkinoille. Siltäkin osin tämä esitys on periaatteellisesti erittäin iso, ja tätä voi lämpimästi kannattaa. Ja on varmaan yllätyksetöntä, kun totean, että SDP on koko sen ajan, kun tämä hanke on ollut vireillä, tukenut vahvasti sitä, että saisimme myös kansainvälistä sääntelyä täällä veropuolella aikaiseksi ja siten hillittyä tätä haitallista verokilpailua.

Mutta, arvoisa puhemies, on totta kai myös niin, että kun monimutkainen kokonaisuus tuodaan nyt kansalliseen lainsäädäntöön, niin totta kai meidän on huolehdittava myös siitä, että varsinkin ne tahot, jotka Suomessa tätä soveltavat, eli tosiasiassa ne suuryritykset, joita tämä koskee, pystyvät myös olemaan varmoja siitä, että he toimivat nyt sitten oikein tulevaisuudessa tämän uuden lainsäädännön puitteissa. Ja senpä takia on ymmärrettävää, kun katsoo esimerkiksi tämän esityksen lausuntopalautetta, että sieltä nousee esille huoli tästä hallinnollisesta taakasta. Kun tätä kokonaisuutta todella katsoo ja kun tämä ei millään muotoa ole kovin yksinkertainen, niin on varmaan syytä, että valtiovarainministeriö ja myös Verohallinto käyvät nyt hyvää vuoropuhelua myös elinkeinoelämän kanssa sen takia, että heti vuoden alusta, kun tämä tulee voimaan, kaikki tietävät, miten tätä sovelletaan. Ja ei olisi varmaan pahitteeksi, että Suomessakin tulevaisuudessa tultaisiin mahdollistamaan nyt sitten myös ennakkopäätöksen hakeminen, jolloin sitten nämä kansainväliset suurtoimijat voisivat jo etukäteen hakea päätöksen, että tietävät sitten omassa toiminnassaan, että toimivat oikein, jotta varmistetaan, että jokaisella suuryrityksellä globaalisti-

Pöytäkirja PTK 48/2023 vp

kin on todella vähintään tämä minimiverokanta, 15 prosenttia. Ja tosiaan Suomeahan tämä euromääräisesti ei niin koske, mutta meidän asemaamme tämä parantaa valtavasti suhteessa niihin maihin, joissa on ollut nämä pienet verokannat.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sarkkinen.

14.18 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Tämä esitys on erittäin tervetullut. Jo kauan on odotettu ratkaisua monikansallisten yritysten harjoittamaan verovälttelyyn. Nyt verovälttelyä osaltaan suitsivat rakenteet etenevät kansainvälisen yhteistyön kautta, minkä osoitus tämäkin hallituksen esitys on.

Esityksen tavoitteena on saada suuret monikansalliset yritykset maksamaan veroa liikevoitostaan, ja kuten todettua, niin esityksessä tämä maailmanlaajuinen minimiverotaso on 15 prosenttia. Maailmanlaajuisen minimiverotason säätäminen rajoittaa mahdollisuuksia aggressiiviseen verosuunnitteluun, jonka avulla monikansalliset konsernit ovat pystyneet välttämään yhteisöveron jopa kokonaan tai laskemaan sen efektiivisesti hyvin alhaiseksi. Kansainvälisen minimiverotason säätäminen vahvistaa yritysveropohjaa ja rajoittaa maiden välistä haitallista verokilpailua. Se on lopulta kaikkien etu. Se myös parantaa yritysten välisen tasapuolisen kilpailun edellytyksiä ja pienempien yritysten asemaa, kun suuretkin konsernit joutuvat verovelvollisiksi.

Kuten todettua, esitys perustuu EU-direktiiviin, joka puolestaan perustuu OECD:n hankkeessa saavutettuun kansainväliseen sopuun. Tätä kokonaisuutta, josta nyt käsillä oleva esitys on toinen puolisko, voi pitää ehkä suurimpana rakenteellisena muutoksena kansainvälisessä yritysverotuksessa yli sataan vuoteen, eli kysymys on erittäin merkittävästä esityksestä. Säännökset on suunniteltu siten, että ne ovat tehokkaita, vaikka osa maista jättäytyisi niiden ulkopuolelle, sillä sovitun tason alle jäävä verotuksen taso yhdessä maassa johtaa aina täydennysverotukseen toisessa maassa. Näin ollen sääntelyn piirissä olevien suuryritysten voitot tulevat aina verotetuiksi vähintään minimiverokannalla.

Arvoisa puhemies! Vaikka kyseessä on selvä edistysaskel, OECD-neuvotteluissa jäi sääntelyyn joitain puutteita, jotka heikentävät sääntelyn tehoa ja voivat johtaa verotulojen epätarkoituksenmukaiseen jakautumiseen eri maiden kesken. Suomen tulisikin aktiivisesti edistää sääntelyn jatkokehittämistä ja puutteiden korjaamista kaikilla kansainvälisillä foorumeilla tavoitteenaan kansainvälisen verovälttelyn mahdollistavien porsaanreikien kaikinainen tukkiminen.

Arvoisa puhemies! Ylipäätään me vasemmistoliitossa kannustamme hallitusta aktiivisuuteen haitallisen verokilpailun, verovälttelyn, veronkierron ja veroparatiisien vastaisessa työssä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitanen.

14.20 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Todellakin tämä suurten konsernien minimiverotaso, vähintään 15 prosenttia, on hyvin tärkeä ja edistyksellinen asia, ja me olemme tosiaan, niin kuin täällä todettiinkin, sosiaalidemokraatteina tätä jo pitkään kannattaneet. Täytyypä sanoa, että kyseessä on valtavan iso, historiallinen, maailmanlaajuinen asia ja uudistus. Kun huomasin silloin muutama vuosi sitten, että nyt tämä notkahtaa eteenpäin, niin olin siitä valtavan iloinen ja olin oikeastaan ylpeä siitä, että ihmiskunta kuitenkin pys-

Pöytäkirja PTK 48/2023 vp

tyy tällä tavalla yhdessä sopimaan, että löydämme ratkaisuja, joista, niin kuin ministerikin sanoi, kaikki hyötyvät, kun estämme haitallista verokilpailua.

Tämän tarkoituksena on tosiaankin estää veropohjan murenemista ja estää tätä haitallista verokilpailua, ja sanon kyllä, että juuri tällaisia toimia kaikkienensä tänä päivänä tarvitaan niin Suomessa kuin maailmalla kuin Euroopassakin. Kaiken kaikkiaanhan me tiedämme, että myöskin veropohjan turvaaminen on meille hyvin tärkeää, koska tänä päivänä me myös puhumme siitä, mitä näillä veroilla saamme. Me turvaamme tällä myös hyvinvointiyhteiskuntaa ja sen palveluja, ja siksi me tarvitsemme verotuloja, ja silloin on tärkeää, että verotus niin Suomessa kuin maailmanlaajuisesti toimii mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti ja oikeudenmukaisesti.

Kaiken kaikkiaan ministeri mainitsi, että verotuotot voivat olla tästä hieman vaatimattomat, muutama kymmentä miljoonaa, mutta jokainen meistä tietää, että niitä muutamaa kymmentäkin miljoonaa ihan varmasti tarvitaan. Ja kuten todettua, Suomen kaltaiselle maalle on myös suunnaton hyöty siitä, että pystymme ehkäisemään verokilpailua, eli eittämättä meillä on tässä paljon. Me olemme hyötyjien puolella ehdottomasti tässä.

Kaiken kaikkiaan nämä toimet niin harmaan talouden kuin veronkierron ehkäisemisen osalta ovat tärkeitä, ja kyllä kannustan hallitusta nyt siihen, että pitääkää kunnianhimon taso korkealla. Se ei voi olla matala silloin, kun torjutaan veronkiertoa ja ehkäistään harmaata taloutta. Oikeastaan odotan kovasti, että verojaostossa pääsemme tätä käsittelemään ja myös perehtymään sitten hieman tarkemmin näihin yksityiskohtiin. On varmasti niin, että puutteitakin on, ja sitten varmasti jatkokehittelyä tarvitaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Autto.

14.22 Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! Valtiovarainministeri Purrahan tunnetaan taitavana valtion kirstunvartijana, ja on ollut todella mukava kuulla myös näitä oppositiopuolueiden kansanedustajien hyviä, tärkeitä puheenvuoroja siitä, että halutaan antaa kiitosta valtiovarainministerille tämän lakiesityksen esittelemisestä. [Kimmo Kiljunen: Kiitämme silloin, kun on aihetta!] Voimme olla varmasti kaikki yksimielisiä siitä, että Suomen kannalta on todella hyödyllistä, että niin OECD globaalilla tasolla on saanut aikaan yhteisen näkemyksen siitä, miten tällaista haitallista verokilpailua voidaan suitsia, kuin EU on pystynyt ripeästi säätämään direktiivin tästä minimiverosta, ja nyt voimme sitten olla tätä lainsäädäntöä toimeenpanemassa. Tässä pääministeri Orpon hallitus pääsee nyt tekemään historiallisen työn osaltaan, koska tämä lienee tosiaan, niin kuin jo edelläkin mainittua, koko kansainväliselle yhteisölle yksi suurimpia tällaisia yhteisiä lainsäädäntöhankkeita. Tässä mielessä on todella hienoa, että tämä nykyinen eduskunta voi olla näin yksimielinen tässä asiassa.

Varmasti tosiaan sitten valiokuntakäsittelyssä on syytä perehtyä vielä tarkemmin kaikkiin niihin ulottuvuuksiin, joita tähän liittyy, mutta voimme jo hyvin nähdä, että Suomelle korkean verotuksen ja toisaalta korkean elintason maana ne ovat ilman muuta pääosin voittopuolisia.

Eli on oikein hienoa, että tämä esitys on tuotu, ja kiitos valtiovarainministeri Purralle tämän esityksen esittelemisestä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Harakka.

Pöytäkirja PTK 48/2023 vp

14.24 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Tämähän on henkilökohtainen ilon päivä, sen verran olen itse tehnyt töitä tämän kansainvälisen verovälttelyn suitsemiseksi. OECD ansaitsee suuren kiitoksen siitä, että se aloitti kymmenisen vuotta sitten niin sanotun BEPS-hankkeen — Base Erosion and Profit Shifting — jolla nimenomaan haluttiin tähän vahingolliseen verokilpailuun ja verovälttelyyn puuttua, ja sitä kautta saatiin EU-lainsäädäntöön ja Suomen lainsäädäntöön sitten ehkäiseviä toimenpiteitä. Koska vääristynyt verokilpailu on joittenkin maitten ja alueitten taloudellinen hyöty ja sitten taas siitä kärsivien maiden oma voima ei riitä, niin silloin tällainen kansainvälinen regiimi on aivan välttämätön siinä, että saadaan tällaisia ilahduttavia yhteisiä, yli sataa valtiota sitovia sopimuksia aikaan.

Suomella on itse asiassa myös pieni puumerkkinsä tässä työssä. Puheenjohtajuuskaudellamme 2019 veimme Euroopan unionissa eteenpäin tärkeää uudistusta: maakohtaista verotusraportointia eli CbCR:ää. Tämä työ saatettiin loppuun Portugalin puheenjohtajuuskaudella. Moni maa, jopa Ruotsi ja Itävalta, tulkitsi tämän kirjanpitokysymyksen veroasiaksi ja intti, että tarvitaan yksimielisyyttä. No, siitä seurasi niin paljon kielteistä julkisuutta, että Ruotsi ja Itävalta muuttivat kantansa ja näin saatiin tämän nytkin käsittelyssä olevan lainsäädännön kannalta ihan välttämätön avoimuus veroasioissa myöskin jo Euroopassa voimaan. Tämä on hyvä esimerkki siitä, että valtioiden suvereenisuuteen näissä veroasioissa ei pidä takertua ideologisesti. Koska monikansalliset yritykset voivat kilpailuttaa valtioita, niin valtioiden ainoa vastaus on se, että ne saavat määrätietoisella kansainvälisellä yhteistyöllä aikaan vastavaikutuksen.

Vielä pari sanaa tuosta pilari ykkösestä, josta ansiokkaasti valtiovarainministeri tässä kertoi. Siinähan on mielenkiintoinen periaatteellinen uudistus se, että voiton lisäksi verotetaan myöskin itse liiketoimintaa. Se on merkittävä uusi ajattelu, ja sehän lähti liikkeelle Ranskan vuonna 2019 säätämästä digiverosta, jossa haluttiin verottaa näitten monikansallisten alustojen toimintaa siksi, että kansalaiset, myös ranskalaiset, antoivat näille alustoille dataa, jolla ne keräsivät mainostuloja. No, tämä suututti Yhdysvallat ja pakotti sitten Euroopan ja OECD:n miettimään tätä asiaa uudestaan, ja lopputulos oli nytten tämä, ei ehkä yhtä elegantti ja yhtä järjellinen kuin mikä se alkuperäinen digiveroajatus oli — nyt kun nähdään, että keskittyminen on vain pahentunut — mutta silti periaatteellisesti merkitsevä.

On kuitenkin huomattava se, että vaikka tässä nyt verotuottoja jaetaan laajemmalle joukolle kuin aikaisemmin, niin globaali etelä jää tässäkin versiossa nuolemaan näppejään, eli juuri ne maat, joissa valmistetaan esimerkiksi näitä meidän matkapuhelimiamme. [Puhemies koputtaa] Mutta ehkä vielä joskus oikeus voittaa tässäkin asiassa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiljunen.

14.27 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Ja sanon suoraan: arvoisa rouva ministeri Purra, te piditte poikkeuksellisen upean puheenvuoron tuossa juuri äsken. Usein olemme kritisoineet teitä teidän puheenvuoroistanne ja teidän esityksistänne — tällä kertaa me kiitämme. Oli hienoa, että saatoitte tämän meille kaikille esitellä, ja ehkä sitä kiitosta ei yhtään laimenna se, että todetaan, että tässä on onneksi taustalla muitakin voimia kuin Suomen valtiovarainministeri. Kuulimme, että tässä on EU:n intressi erittäin tärkeänä, ja tietysti innovaatiotoimintaa OECD:n piirissä on todella, kuten kerrottiin, toistakymmentä vuotta tehty tämän suhteen, kuinka me haitallista verokilpailua voimme välttää kansainvälisesti.

Pöytäkirja PTK 48/2023 vp

Tämähän on itse asiassa vallankumouksellinen muutos siinä suhteessa, että tämä on esimerkki ensimmäisestä minimiverosta, joka yritetään luoda globaalitasolla. Eli tämä on globaalihallinnan väline nyt, ja tässä on ensimmäinen iso askel, jonka ihmiskunta ottaa siihen, että meillä on isoja yhteisiä ongelmia ja meidän täytyy yhteisillä välineillä ne hallita. Meidän olemme jatkuvasti olleet siinä tilanteessa kansallisilla toimilla, että kun ollaan puhuttu yritysverotuksesta ja ollaan verotettu monikansallisia yrityksiä, jotka tännekin sijoittuvat, niin meillä on aina haaste ympäri maailman ollut siinä se, että jos me verotamme liian tiukasti, pääomat pakenevat, ne eivät pysy täällä. Siinä juuri on se idea, että me pystymme myöskin luomaan jonkinlaisen minimikohtelun verotuksen osalta globaalitasolle, ja tämäntapainen haitallinen kilpailu, jossa yritykset kilpailuttavat maita keskenään tosiasiasa, saadaan pois. Saamme tietysti resursseja ja yhteisiä voimavaroja, jotka tässä suhteessa ovat pieniä mutta pitemmässä juoksussa suuria.

Täällä on todettu, että ongelma on, että 15 prosenttia on mahdollisesti liian matala verokanta, soveltuvuusalue rajallinen tässä kohdassa, koskee suuria konserneja. Nämähän ovat pieniä tämän periaatteellisen ratkaisun kannalta. Me olemme avanneet nyt tien sille, että me pääsemme kehittämään yhteistä globaalia järjestelmää yhteisten ongelmien ratkaisemiseksi. — Kiitos teille vielä tästä puheesta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

14.30 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa rouva valtiovarainministeri! Kiitoksia tästä esityksestä. Tämähän on todella tervetullut Suomen näkökulmasta. Kansainvälinen verokilpailu on sellainen kokonaisuus, missä Suomi ei valitettavasti ole pystynyt erottumaan edukseen, vaan ne ovat muut maat, jotka ovat saaneet verokilpailulla ja veroratkaisuillaan houkuteltua kansainvälisiä suuryrityksiä. Nyt kun asetetaan tämmöinen tavallaan minimitaso ympäri maailmaa moneen maahan, niin se kyllä edesauttaa Suomea. Korkeiden verojen hyvinvointivaltiona meillä ei ole ollut mahdollisuutta siinä kilpailussa pärjätä, ja tätä kautta voidaan nähdä, että tämä kyllä hyödyttää Suomea merkittävällä tavalla.

No, nyt tätä minimiveron määrää, joka olisi se 15 prosenttia, ainakin vasemmistosta ilmeisesti jonkun verran kritisoitiin siitä, onko se sitten liian matala — tai, no, ei kritisoitu, mutta kehoitettiin tarkastelemaan kunnianhimoa siinä ylöspäin. On siinä sekin näkökulma tietysti, että jos me lähdetään sitä liiaksi korottamaan, niin vaikka se näennäisesti tuottaisi verovaikutuksia lisää, positiivista julkistaloudellista vaikutusta, saattaakin käydä niin, että itse asiassa se kääntyisikin negatiiviseksi, jolloin ne yritykset siirtäisivät myös toimintoja jälleen kerran jonnekin muualle. Eli ehkä hyvä on lähteä tästä 15 prosentin tasosta.

No, sitten kun luki noita lausuntoja ja analyysyjä tästä esityksestä, niin julkistalouden vaikutus on tosiaan muutamia kymmeniä miljoonia euroja positiivista, mutta sitä on ollut tosi vaikea arvioida. Toivotaan tosiaan, että ne ovat näitä positiivisia. Siinä se sitten nähdään, miten tässä käy. Mutta joka tapauksessa tämä on historiallinen ja merkittävä Suomen näkökulmasta.

Jonkun verran noista lausunnoista kävi ilmi, että yritykset ovat hieman huolissaan siitä, kuinka paljon se lisää sitä hallinnollista taakkaa. Tämä on varmaan semmoinen kokonaisuus, mitä kannattaa seurata, miten se hallinnollinen taakka jakaantuu eri maiden välillä, jotka tämän sopimuksen piirissä ovat, onko Suomessa yhtäkkiä isompi hallinnollinen taakka ja sitten tähän alkavat yritykset reagoimaan, onko sitten jossain muualla joitain asioita,

Pöytäkirja PTK 48/2023 vp

mistä voitaisiin ehkä vähän sitä hallinnollista puolta näillä yrityksillä keventää, jotta se ei asetu tavallaan liiaksi haitaksi näille yrityksille, jotka Suomessa toimivat.

Mutta joka tapauksessa haluan kiittää valtiovarainministeriä ja hallitusta tästä esityksestä, joka nyt eduskunnalle tuodaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

14.32 Sara Seppänen ps: Arvoisa rouva puhemies ja arvoisa valtiovarainministeri! Esi-tyksen tarkoituksena on todellakin panna täytöntöön tämä neuvoston direktiivi monikan-sallisten konsernien ja suurten kotimaisten konsernien maailmanlaajuisen vähimmäisvero-tason varmistamisesta unionissa. Tämä minimiverotaso 15 prosenttia on varmasti kohtuul-linen, kuten edellä edustaja Bergbom sanoikin. Ehkä tämä kiristys voisi vaikuttaa myös sit-ten negatiivisesti meidän omiin isompiin yrityksiin.

Säätelyn tarkoituksena on tosiaan torjua BEPS-hankkeen vielä jäljelle jääneitä, tulove-ropohjan murenemiseen ja voittojen siirtoon liittyviä ongelmia ja asettaa rajat valtioiden välisellä liialliselle verokilpailulle. Se on hyvä asia, sillä suomalaiset, pienet ja keski-suuret yritykset maksavat tunnollisesti veroja ja kantavat vastuuta meidän yhteisestä hyvinvoin-tivaltiosta. On aivan oikein, että myös suuret ylikansalliset konsernit osallistuvat näihin ve-ronkantotalkoisiin. Edellä esitettyjen laskelmien perusteella arvioidaan, että näitä muutok-sia verotuottoihin tulisi noin 20 miljoonaa euroa vuodessa, mikä on vielä aika pieni sum-ma, mutta kuten sanottu, niitä on vielä aika vaikea arvioida. Ja koska ehdotus ei kiristäisi Suomessa toimivien yritysten verotusta kuin hyvin harvoissa tilanteissa, niin ei tällä ehdo-tuksella arvioida olevan vaikutuksia yritysten investointeihin.

Ehkä tässä kannattaa kuitenkin huomioida tai tarkastella sitä, miten tämä voisi vaikuttaa suomalaisten konsernien investointeihin ulkomailla ja myös Suomessa, kotimaassa, säily-tettäviin investointeihin. Tämä tuli siellä lausunnoissa vielä esille, ja siitä sitten jatkossa varmasti vielä joudumme käymään keskusteluja.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Harakka.

14.34 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Otin toisen puheenvuoron tässä siitä ilosta, että on mahtavaa saada olla kolmen perussuomalaisen puhujan kanssa lämpimästi samaa mieltä näistä asioista. [Naurua]

Minua on mietityttänyt tässä, kun ollaan haluttu aiemminkin puuttua kansallisesti moni-kansallisten konsernien verovälttelyyn, että elinkeinoelämän järjestöt eivät ole mitenkään olleet tällaisen työn innokkaimpia tukijoita. Tämä on ollut minusta aina vähän outoa, kos-ka kuten tässä juuri todettiin, tällaista verosuunnittelua ja mahdollisuutta siirtää joitain voittoja eri toimipaikkoihin halvimman veroregiimin maihin voivat hyödyntää vain moni-kansalliset yhtiöt, ja silloin aina kotimarkkinayhtiöt vaikkapa kilpailutustilanteessa jäävät sitten mopen osalle puhumattakaan pk-yrityksistä. Eli suomalaisen elinkeinoelämän vah-vistamisen kannalta juuri kansainvälinen yhteistyö ja kansainvälisten konsernien ve-rosuunnittelun vaikeuttaminen on ollut todella tärkeätä.

On tässä toinenkin kiinnostava puoli, johon edustaja Kiljunen tässä viittasi, eli se, että nyt tässä maailmassa, joka näyttää välillä niin lohduttomalta siltä osin, että monenkeski-nen yhteistyö ei tunnu olevan suosiossa, maailma hajoaa kilpaileviin blokkeihin ja jakau-tuu, erimielisyyttä ja vihamielisyyttä löytyy, on yksi esimerkki tässä juuri nyt käsillä on-

Pöytäkirja PTK 48/2023 vp

nistuneesta monenkeskisestä, lähestulkoon maailmanlaajuisesta yhteishengestä. Tämä herättää kysymyksen sitten siitä, voidaanko ajatella, että OECD tai YK tai sitten alueelliset yhteistyöjärjestöt voisivat nyt ottaa seuraavan ison haasteen. Tämähän ei ollut mikään pieni asia, tämä maailman mahtavimpien yritysten verosuunnittelun suitsiminen, mutta vielä isompi haaste on tietysti se, millä tavalla hallitsemme tekoälyä. Mikä on se oikea foorumi, kansainvälinen ja monikansallinen foorumi: onko se YK, vai onko tämä OECD:n erinomainen käytännön esimerkki nyt osoittanut, että se voisi olla juuri oikea taho, vai lähdetäänkö siitä, että muut kopioivat Euroopan unionin tekemiä tekoälyratkaisuja niin, että saataisiin varmistettua se, että tekoälyn uhkat eivät toteudu mutta tekoälyn mahdollisuudet voidaan hyödyntää koko ihmiskunnan hyväksi? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elomaa.

14.37 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Suurten konsernien vähimmäisveroa koskeva lainsäädäntöesitys on tervetullut ja erittäin hyvä. Valtiovarainministeri Riikka Purra on tiukka rahakirstun vartija, sitä Suomi tarvitsee nyt.

Edustaja Harakka, tässä on jo neljäs perussuomalainen, joka pitää puheen ja toteaa sen, että esitys on erittäin hyvä, kiitos siitä Purralle. Mutta se, että myös oppositio antaa hyvää palautetta, on ilo kuulla. Myönnätte, että tämä on hyvä esitys, ja jopa keuhutte sitä ihan historialliseksi, ja se tuntuu todella hyvältä. Kiitos siitä teille myös.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Autto ja sen jälkeen ministeri Purra.

14.37 Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan rehellisyyden nimissä täytyy sanoa, että nykyinen oppositio on edellinen hallitus ja edellinen hallitus kyllä tätä hyvin edisti silloin. Myös edustaja Harakka tässä toi esille Suomen puheenjohtajakauden osalta, mitä toimenpiteitä silloin tehtiin ja myös sitten EU-direktiivin säätämisvaiheissa. Elikkä tässä mielessä on todella hienoa, että tämä on tämmöinen koko eduskuntaa yhdistävä asia.

Oikeastaan kaikki edustajat ovat kehuneet valtiovarainministeri Purraa tässä vuolaasti, ja itsekkin ensimmäisessä puheenvuorossa näin tein ja edelleen vain kiitän valtiovarainministeriä, mutta halusin tosiaan tässä keskustelussa tämän todeta, että tässä nyt ei ole sillä tavalla hallitusta eikä oppositiota, koska kaikki vuorotellen olemme asiaa edistäneet. Toki taas jos rehellisyyden nimissä sanotaan, edellinen hallitus, joka heti tuli EU:n puheenjohtajamaaksi aloittaessaan toimensa, peri taas tietysti pohjat edelliseltä eli Sipilän hallitukselta. Elikkä tässä mielessä tässä on salin joka puolelta oltu tätä hyvin yhdessä edistämässä, ja kiitos siitä kollegoille.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Purra, olkaa hyvä.

14.39 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Kiitoksia, rouva puhemies! Tämä on nyt keskinäisiä kiitoksia, ja se on aika harvinaista tässä salissa, joten kiitän oppositiota ja hallituspuolueita hyvästä keskustelusta. Aivan kuten edustaja Autto totesi, niin tätä on hyvinkin yhtenäisesti edistetty vuosien varrella. Suomen linja on ollut kaikin tavoin vakaa ja johdonmukainen sekä OECD:n että EU:n puolella.

Pöytäkirja PTK 48/2023 vp

Muutamia asioita, joita nostettiin esille:

Tämä verotuotto tosiaan itsessään fiskaalisesti on varsin vaatimaton eli noin 30 miljoonan arvioitu verotuotto tästä tuloksilukemissäännöksestä ja kotimaisena täydennysverona sitten noin miljoona euroa, mutta kuten monissa puheenvuoroissa korostettiin, niin tämän esityksen hyödyt ovat pääasiassa toisaalla. Myös Suomi voi hyvin hyötyä tästä kansainvälisen verokilpailun ikävien puolien suitsimisesta.

Sen sijaan tällä on, kuten lausuntokierroksellakin asiasta on sanottu ja keskustelun aikana nostettiin esille, hallinnollista taakkaa sekä yrityksissä että Verohallinnossa. Verohallinto on arvioinut, että taakka on noin 2,1 miljoonaa euroa, joka pohjautuu pääasiassa tietojärjestelmämuutoksiin ja jonkin verran henkilöstökuluihin. Sitä, minkä verran tämä esitys sitten yrityksessä itsessään tulee vaikuttamaan hallinnollisen taakan lisääntymisen myötä, on hyvin vaikea arvioida. Nostan kuitenkin tässä yhteydessä esiin tämän kokonaisuuden. Tällä hetkellä Euroopan unionista ja muualta on tulossa useita erilaisia esityksiä ikään kuin tähän kokonaisuuteen liittyen. Kun ajatellaan niitä kaikkia yhdessä, niin hallinnollinen taakka ja sen lisääntyminen voi olla merkittäväkin. Siitä huolimatta tämä esitys, joka on nyt historiallinen edetessään, on kaikin tavoin kannatettava, mutta esimerkiksi viime viikolla hallitus antoi eduskunnalle U-kirjeen BEFIT-veromuutoksista, ja tässä valtio-neuvoston kanta on erittäin varauksellinen muun muassa tähän taakkaan ja siitä saataviin vaatimattomiin hyötyihin liittyen.

Tosiaan tämä ponnistus on ollut paitsi lainsäädännöllisesti ja neuvotteluasiana suuri, ja tämä käyttöönotto jonkin verran sitten lisää työtä, mutta kuten sanottua, niin kokonaisuus on kannatettava.

Vielä näistä yksityiskohdista: Suomessa sääntelyn piiriin siis tulisi noin 2 800 yhtiötä ja näitä konsernin ylimpiä emoyhtiöitä arvioiden mukaan noin 60—80.

Ja arvoisa puhemies, vielä loppuun pilari ykkönen, jota myös puheenvuoroissa käsiteltiin: hieman erilainen, hieman haastavampi, monenlaisia esimerkiksi kansainvälisiä suurvaltoihin liittyviä intohimoja. Mutta pilari 1:kin etenee. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maatalatalouden tuloverolain 10 a §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 78/2023 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Keskustelu alkaa. Esittelypuheenvuoro, ministeri Purra, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 48/2023 vp

Keskustelu

14.43 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomalainen maaseutu, maatalous ja metsät turvaavat kansalaisten hyvinvointia ja ovat koko yhteiskunnan peruspilareita. Niiden tärkeys korostuu muuttuneessa turvallisuusympäristössä entisestään. Tämä todetaan hallitusohjelmassa. Hallitusohjelman mukaisesti nyt eduskunnalle ehdotetaan maatilatalouden tuloverolakia muutettavaksi siten, että maatalouden tulosta vähennettävän tasausvarauksen enimmäismäärä korotettaisiin nykyisestä 13 500 eurosta 25 000 euroon.

Maatilatalouden tuloverolain mukaan verovelvollinen voi vähentää maatilatalouden puhtaasta tulosta tasausvarauksen. Tasausvarauksen suuruus on enintään 40 prosenttia maatalouden puhtaasta tulosta ennen varauksen vähentämistä, kuitenkin enintään 13 500 euroa. Pienempää kuin 800 euron tasausvarausta ei saa tehdä. Puhdas tulo lasketaan vähentämällä maatalouden veronalaisista tuloista menot, jotka ovat aiheutuneet tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä. Tasausvarauksen voi käyttää maatalouden investointeihin. Tasausvarauksen voi vähentää maatalouden käyttöomaisuushyödykkeiden hankinta- ja perusparannusmenoista. Tasausvaraus voidaan myös tulouttaa eli lukea suoraan maatalouden tuloksi. Tasausvaraus on käytettävä investointeihin tai tuloutettava viimeistään kolmantena verovuotena varauksen tekemisestä.

Arvoisa puhemies! Hyvän tuloksen tehneillä maataloilla tasausvaraus mahdollistaa tulosten jaksottamisen, eli maatila voi siirtää verotuksellisessa mielessä tuloa seuraaville vuosille, jonka se voi hyödyntää tulevaisuudessa investoinneissaan. Hallituksen esitys mahdollistaa nyt entistä suuremman jouston kotimaisille maataloille tulontasauksessaan ja näin tuo joustavuutta maatilayrittäjille taloudenpitoon. Tasausvarausta ei kuitenkaan ole pakko käyttää investointeihin.

Esityksessä ehdotetaan, että varauksen euromäärän enimmäismäärä, joka nykyisin on 13 500 euroa, korotetaan 25 000:een. Varauksen prosenttiperusteista enimmäismäärää tai varauksen käyttöaikaa ei ehdoteta muutettavaksi. Lisäksi ehdotetaan täsmennettäväksi ajankohtaa, jolloin vaatimus tasausvarauksen käyttämisestä on esitettävä. Verovelvollinen voisi vähentää veroilmoituksessaan ennen verovuodelta toimitettavan verotuksen päättymistä tekemänsä varauksen.

Arvoisa puhemies! Varauksen enimmäismäärää on korotettu edellisen kerran vuonna 2001, jolloin markkamääräistä enimmäismäärää korotettiin 40 000 markasta 80 000 markkaan ja prosenttiperusteista määrää 30 prosentista 40:een. Myös varauksen käyttöaikaa pidennettiin kahdesta vuodesta kolmeen. Vuoden 2001 lopussa sääntelyyn tehtiin euron käyttöönotosta aiheutuneet muutokset. Kun otetaan huomioon edellisestä muutoksesta kulunut aika, enimmäismäärän tarkistusta voidaan pitää perusteltuna. Tavoitteena on osallistaa vastata myös maatilatalouden rakennekehitykseen, joka on kasvattanut tilakokoa.

Tasausvarauksen enimmäismäärän korotus kohdistuisi niihin maataloihin, joiden puhdas tulo on riittävän suuri nykyisen enimmäismääräisen tasausvarauksen tekemiseen. Muille tiloille enimmäismäärän nostolla ei olisi vaikutusta.

Tasausvarauksen enimmäismäärän korotuksen arvioidaan pienentävän verotuloja vuosina 24–26 noin 13 miljoonaa euroa vuodessa. Vuonna 27 muutoksen arvioidaan pienentävän verotuloja noin kolme miljoonaa euroa. Vuodesta 27 alkaen korotettua tasausvarausta aletaan tulouttaa takaisin verotukseen, mutta siltä osin kuin varausta on käytetty inves-

Pöytäkirja PTK 48/2023 vp

tointeihin, se palautuu hitaammin poistojärjestelmän kautta aiheuttaen jonkin verran verotuottojen menetyksiä myös jatkovuosina.

Arvoisa puhemies! Vuosina 2024—2026 valtion verotulojen arvioidaan vähentyvän noin yhdeksällä miljoonalla eurolla, kuntien verotulojen noin kolmella miljoonalla eurolla ja seurakuntien verotulojen noin miljoonalla eurolla. Vuonna 27 valtion verotulojen arvioidaan vähentyvän kahdella miljoonalla eurolla, kuntien noin miljoonalla eurolla. Vuonna 27 muutoksella ei arvioida olevan merkitystä seurakuntien verotuloihin. Kansaneläkelaitoksen verotuloihin muutoksella ei arvioida olevan merkitystä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Sitten edustaja Kallio.

14.47 Vesa Kallio kesk: Arvoisa rouva puhemies! Edelliseen asiakohtaan liittyen vielä sen verran, että huomasin, että keskustalaisista ei kukaan tainnut kiittää, joten minä nyt uskaltaudun tässä kaikkien keskustalaisten puolesta kiittämään tästä edellisestä kohdasta, ihan siis aidosti.

Mutta tähän asiakohtaan:

Arvoisa puhemies! Pääministeri Orpon hallitusohjelmassa luvataan seuraavaa: ”Hallitus sitoutuu maatalouden tulos- ja kehitysnäkymien parlamentaarisen arviointiryhmän loppuraporttiin ja aloittaa välittömät toimenpiteet esitysten toteuttamiseksi, jotta alkutuottajan asema ja koko elintarvikeketjun tasapaino kehittyvät nykyistä oikeudenmukaisempaan suuntaan.” Mainitussa parlamentaarisen arviointiryhmän loppuraportissa todetaan: ”Ajankukaistetaan maatalouden tasausvaraus investointeihin varautumisen edistämiseksi poistamalla euromääräinen yläraja, mutta säilyttämällä suhteellinen yläraja, 40 prosenttia, joka kohtelee erikokoisia tiloja suhteessa tasavertaisesti.”

Arvoisa puhemies! Nyt lähetekeskustelussa olevassa esityksessä ehdotetaan, että tasausvarauksen euromäärän enimmäismäärä, joka nykyisin on 13 500 euroa, korotetaan 25 000 euroon. Varauksen prosenttiperusteista enimmäismäärää tai varauksen käyttöaikaa ei ehdoteta muutettavaksi. Lain lausuntopalautteessa oli mukana myös asiantuntijalausuntoja, joiden mukaan euromääräinen yläraja on haitaksi maatalouden terveille rakennekehitykselle. Haitta syntyy siitä, että se estää merkittäviä investointeja tekeviä maatalon hyödyntämistä tasausvarausta. Maatalouden investoinnit ovat usein satojatuhansia euroja. Merkittävissä osassa puhutaan miljoonista euroista. Näihin peilaten vanha 13 500 euron raja oli lähinnä kuriositeetti, mutta myös sen nostaminen 25 000 euroon jää kosmeettiseksi.

Esitysluonnoksessa esitetyn MVL:n 10 a §:n muutoksen sijasta MVL 10 a §:ää tuleekin muuttaa siten, että siitä poistetaan toisen virkkeen toinen lause. Lause kuuluisi silloin muodossa: ”Tasausvarauksen suuruus on enintään 40 prosenttia maatalon maatalouden puhtaasta tulosta ennen varauksen vähentämistä.” Tällöin kaikki maatalouden harjoittajat ovat yhdenvertaisia tuloksen suuruudesta huolimatta ja hallitus voi noudattaa oman ohjelmansa kirjauksia.

Arvoisa puhemies! Aina kun puhumme maataloudesta, on kaikkien syytä muistaa, että puhumme ruoasta. Maatalouden kannattavuus ei ole sillä tasolla, millä sen kuuluisi olla. Hallitusohjelman erinomaiset tavoitteet vaativatkin toteutuakseen konkreettisia tekoja. Sen vuoksi tässäkin kohtaa on hyvä nostaa esille maatalouden tuotantorakennusten kiinteistöverovapauden edistäminen, josta edellisessä eduskunnassa olikin jo käsitellyssä aloite. Silloisen aloitteen tekijän taustan huomioiden voinee olettaa, että se etenee nyt suotuisammilla merkeillä aina onnelliseen loppuun saakka. Itse olen valmis tukemaan tätä ta-

Pöytäkirja PTK 48/2023 vp

voitetta, ja vaikea nähdä mitään syytä, miksei sille olisi laajaa kannatusta läpi tämän salin. Kysehän on suomalaisesta ruoasta, sen tulevaisuudesta ja mitä suurimmassa määrin huoltovarmuudestamme. Kysymys kuuluukin: onko ministerillä valmiutta edistää maatalouden tuotantorakennusten kiinteistöverosta luopumista? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elomaa.

14.51 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Ensin kiitos valtiovarainministeri Purralle tästä esityksestä, se on tärkeä ja hyväksyttävissä. Jos puhutaan parlamentaarisesta työryhmästä, joka sai päätökseen esityksensä ja raporttinsa viime maaliskuussa, siellä on paljon hyviä esityksiä kannattavuuden parantamiseksi maataloudessa, ja hallitus on ottanut hyvin monta nyt ohjelmistonsa ja toteuttaa ne. Tästä kyseisestä esityksestä, mikä meillä on tässä, on hyvä aloittaa. Aikaisemmin sitä ei ole toteutettu ollenkaan, ja on hyvä, että on tehty edes aika hyvä esitys, ja sitä voi sitten tulevana vuosina vielä parantaa, tai tulevana hallituskausina. Mutta on hyvä, että tämä hallitus on nyt aloittanut.

Hallitusohjelmassa sovitun mukaisesti maatalouden tulosta vähennettävän tasausvarauksen enimmäismäärää korotetaan nykyisestä 13 500 eurosta 25 000 euroon. Tasausvarauksen euromääräisen enimmäismäärän korottamisella on laaja kannatus. Maatalouden tasausvaraukseen tehtävä muutos vastaa maataloudessa tapahtuneeseen rakennekehitykseen. Tasausvarauksen enimmäismäärä olisi muutoksen jälkeenkin melko pieni suhteessa tällä hetkellä suurimpien maatalojen investointeihin ja liikevaihtoon.

Esityksellä on maltillisia vaikutuksia kuntien verotuloihin. Kuntien kannalta on merkittävää, että veroperustemuutoksista aiheutuvat verotuottomuutokset kompensoidaan hallitusohjelman mukaisesti kunnille.

Viime vaalikauden lopussa julkaistussa maatalouden tulos- ja kehitysnäkymien parlamentaarisen arviointiryhmän loppuraportissa todetaan, että tasausvarauksen nykyinen enimmäismäärä on asetettu vuonna 2001, jonka jälkeen maatalojen määrä on lähes puolittunut ja jatkavien tilojen koko vastaavasti kasvanut. Tiloilla tehdään jatkuvasti erilaisia investointeja, mutta etenkin suurempien kehittämisharppausten koko on huomattavasti kasvanut kaikissa tuotantosuunnissa. Samaan aikaan markkinoiden vaihtelut vuosien välillä ovat kasvaneet.

Tasausvaraus on konkreettinen, käytettävissä oleva keino investointeihin varautumiseen ja toisaalta tulovaihtelujen verovaikutusten tasaamiseen vuosien välillä. Uudistus on siis hyvä ja erittäin kannatettava. Tulevaisuudessa pitäisi harkita vakavasti sitä, että euromääräinen yläraja poistettaisiin kokonaan ja jätettäisiin ainoastaan suhteellinen 40 prosentin yläraja. Tämä huomioisi paremmin pitkään jatkuneen suurempien tilakokojen kehityksen ja auttaisi kroonisista kannattavuusongelmista kärsivää elinkeinoa enemmän.

Arvoisa puhemies! Maataloudesta puhuttaessa haluan nostaa myös yhden tärkeän asian tässä yhteydessä esille ja alleviivata sitä. Se on elintärkeä asia. Nimittäin maataloustuottajille näinä aikoina, kun kannattavuus on erittäin heikko, tukien maksun tulisi tapahtua ajallaan. [Petri Huru: Juuri näin!] Maataloustukien maksu perustuu siihen, että kuluttaja saisi edullisempaa ruokaa. Sitä ei aina huomata, että tukien vaikutus siihen on erittäin suuri ja siihen, että ruuantuotanto edes jotenkin kannattaisi Suomessa, puhumattakaan huoltovarmuuden tärkeydestä, mikä on noussut nyt viime vuosina erittäin tärkeäksi ja huomioitavaksi asiaksi.

Pöytäkirja PTK 48/2023 vp

Kun maajussi valmistaa tuotannon mahdolliseksi pelloillaan ja navetoissa, maksut viivästyvät. Se vaarantaa tilan tulevaisuuden. Kaikki me, jotka saamme kuukausipalkkaa, tiedämme, että jos siihen tulisi monen kuukauden viive, että sitä palkkaa ei tulisi, tulisi suuria ongelmia. Ei maajussi ole sen erilaisempi, ja siellähän on investoitu vielä valtavat määrät. Eliikä tuet ajallaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen.

14.56 Markku Siponen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Ensimmäiseksi haluan kiittää hallitusta tästä esityksestä maatilatalouden tuloverolakiin ja tämän tasausvarauksen nostamisesta 13 500:sta 25 000:een. Tämän asian käsittely on myöskin sopivaan aikaan, koska juuri näihin aikoihin maataloilla tehdään välitilinpäätöksiä ja mietitään myöskin sitä mahdollista tasausvarauksen käyttöä.

Hallitus on todellakin ilmoittanut noudattavansa toimissaan maataloutta kohtaan tämän parlamentaarisen arviointiryhmän loppuraporttia, mihinkä myöskin edustaja Elomaa tässä viittasi, mutta siinähan esitettiin tasausvarauksen euromääräisen ylärajan poistamista tiettyin kriteerein. Kysynkin, miksi hallitus ei noudattanut tässä tätä parlamentaarisen työryhmän esitystä. Tämä euromääräinen yläraja on nimenomaan todettu haitaksi kehittyville, investoiville tiloille, ja muun muassa MTK tästä lausui.

Arvoisa rouva puhemies! Haluaisin myöskin kysyä, millä muilla veroratkaisuilla hallitus aikoo helpottaa maatalousyrittäjien tilannetta. Edellinen hallitus helpotti tilannetta muun muassa kiinteistöverotuilla. [Petri Huru: Kenen aloitteesta?] Olemme keskustassa esittäneet — kuunnelkaa, perussuomalaiset — että maatalouden tuotantorakennusten kiinteistövero poistettaisiin, ja perussuomalaiset ja kristillisdemokraatit muun muassa esittivät tätä viime kaudella. Haluaisinkin nyt kysyä: aikooko valtiovarainministeri Purra ottaa tämän valmisteluun? [Juho Eerola: Niin, edellinen valtiovarainministeri!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mehtälä.

14.58 Timo Mehtälä kesk: Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan maatilatalouden tuloverolakia muutettavaksi siten, että maatalouden tulosta vähennettävän tasausvarauksen enimmäismäärä korotettaisiin nykyisestä 13 500 eurosta 25 000 euroon, siis 11 500 euroa.

Juuri keskustelin Nordean maa- ja metsätalousrahoituksen johtajan kanssa, ja tulimme samaan tulokseen: tällä ei ole mitään käytännön merkitystä. Enimmäismäärän tarkistus on toki perusteltua, mutta olisi hyvä kuulla hallituksen edustajilta, miksi tasausvaraus nostetaan nimenomaan 25 000 euroon eikä korkeammalle tai poisteta kokonaan. Esimerkiksi MTK:n lausunnon mukaan euromääräinen yläraja on haitaksi maatalouden terveelle rakennkehitykselle, koska se estää merkittäviä investointeja tekeviä maatiloja hyödyntämästä tasausvarausta. On myös syytä huomata, että maatalouden tulos- ja kehitysnäkymien parlamentaarisen arviointiryhmän loppuraportissa ehdotettiin tasausvarauksen euromääräisen ylärajan poistamista.

Arvoisa puhemies! Tähän asti kaikki maatalouteen liittyvät hallituksen esitykset ovat olleet kosmeettisia. Todella suurimmat ongelmat täällä tuli jo puheenvuorossa esille: tukien siirtyminen, lainojen maksujen siirtäminen tukien maksun ajankohtaan, [Juho Eerolan välihuuto] monopoliasemassa lannoitemarkkinoilla oleva yksi yritys, oligopoli ruokamarkki-

Pöytäkirja PTK 48/2023 vp

noilla. Näihin nykyinen hallitus ei ole puuttunut vielä mitenkään. [Juho Eerola: Keskustalla oli viime kaudella valtiovarainministeri!]

Arvoisa puhemies! Toin jo eilen täysistunnossa kiinteistöveroä koskevan asian yhteydessä esille, että maatalouden tuotantorakennusten vapauttaminen kiinteistöverosta kohdistuisi investointeja tekeviin tiloihin. Olisi hyvä kuulla hallituspuolueitten kansanedustajilta, voisiko tämä kiinteistöverotuksen poistaminen maatalouden tuotantorakennuksista olla sellainen asia, jota voisimme yhdessä yli puoluerajojen edistää keinona parantaa maatalouden kannattavuutta. Eilisessä keskustelussa tähän asiaan en vielä muilta kuin keskustalta puheenvuoroja kuullut. [Juho Eerolan välihuuto] — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kangas.

15.00 **Antti Kangas ps:** Kiitos, arvoisa puhemies! Tämä lakimuutos on ensimmäinen osa hallitusohjelman mukaista pakettia, missä lähdetään muuttamaan lakia maatilatalouden arviointiryhmän loppuraportin mukaiseen suuntaan. On totta, että 25 000 euron yläraja ei ole yhtä hyvä kuin mahdollisesti olisi voinut olla tämä pelkkä 40 prosentin mukainen raja. Samalla on syytä muistaa myös, että tämä 25 000 euron yläraja on se, mitä keskustapuolueen Sipilän hallituksesta esitettiin tähän rajaksi, eli tämä on suoraan keskustan esityksen mukainen, mutta Sipilän hallitus erosi tehtävistään ennen kuin he ehtivät ajaa tämän läpi. Eli sikäli en ymmärrä täysin keskustan kritiikkiä.

Tämä on hyvä lähtökohta, ja uskoisin, että valtiovarainministeriö voi tarkastella tätä ylärajan suuruutta myöhemmin uudelleen. Mutta tästä on hyvä lähteä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Norrback.

15.01 **Anders Norrback r:** Tack, ärade talman! Tack, minister Purra och regeringen för ett lagförslag som visar riktningen i regeringens lantbrukspolitik. Här börjar man nu då beta av de lagförslag som ska komma via regeringsprogrammet.

När jag lyssnar på oppositionen är det alldeles klart att man lyfter de frågor man gör, för man har inget helhetsansvar för ekonomin och då talar man som man gör. Riktningen är ändå den rätta och man får möjligheter att kanske framför allt jämma ut inkomstskillnaderna mellan åren, som har blivit stora på grund av väderlek och annat, men det är klart att det också har betydelse när det gäller investeringarna.

Arvoisa puhemies! Olen iloinen, että hallitus tunnistaa suomalaisen alkutuotannon haasteet ja haluaa tukea suomalaisen ruuantuotannon kehitystä. Tasausvarauksen ylärajan korottaminen helpottaa siis erityisesti investoivien maatalojen taloudellista tilannetta ja edistää maatalouden kehitystä. Tämä askel on oikeaan suuntaan, mutta odotamme vielä, vaikka se ei kuulu ministeri Purralle, niitä muita lakiehdotuksia kilpailulain osalta, hankintalain osalta ja elintarvikemarkkinalain osalta. On erittäin tärkeää, että tämä kokonaisuus tulee ehjäksi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Koska en avaa nyt debattipuheenvuoroja, niin pyydän, että edustaja Siponen varaa varsinaisen puheenvuoron, niin saa sitten tuossa kohtapuoliin sen. — Mutta sitten edustaja Piisinen.

Pöytäkirja PTK 48/2023 vp

15.03 Jorma Piisinen ps: Arvoisa puhemies! Maatalouden tuloverolakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että maatalouden tulosta vähennettävän tasausvarauksen enimmäismäärä korotettaisiin nykyisestä 13 500:sta 25 000:een. Lisäksi esitetään täsmennettäväksi ajankohtaa, jolloin vaatimus tasausvarauksen käyttämisestä on esitettävä. Ja kuten tässä jo aiemmin olemme kuulleet, niin toki enemmän saisimme hyötyä tuonne maatalouteen, jos tuo 25 000:n yläraja poistettaisiin kokonaisuudessaan ja mentäisiin vain tuohon 40 prosentin prosentuaaliseen vähennykseen, mutta uskon, että valtiovarainministeriössä mietitään tätä asiaa sitten olemassa olevien varausvarojen puitteissa.

Varauksen enimmäismäärä on korotettu viimeksi juuri ennen euroon siirtymistä vuonna 2001, jolloin enimmäismäärää korotettiin 40 000:sta 80 000 markkaan, ja prosenttiperustaista määrää korotettiin silloin 30:stä 40 prosenttiin. Samalla varauksen käyttöaikaa pidennettiin kahdesta vuodesta kolmeen. Vuoden 2001 lopussa sääntelyyn tehtiin euron käyttöönotosta aiheutuneet muutokset. Tällaista vastaavanlaista maatilatalouden tuloverolain 10 a §:n muuttamista tasausvarauksen enimmäismäärän korottamiseksi on ehdotettu myös aikaisemmin vuonna 2018, mutta silloin sen muuttaminen ei ollut erinäisten EUsäännösten vuoksi vielä mahdollista. Nykyisen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen 1308/2013 artiklan 211 kohta 3 mahdollistaa maatalouden harjoittajien verotettavan tulon siirtämisen verovuodelta toiselle, joten valtioneuvoston päätös ei enää aseta esteitä ehdotetulle tasausvarauksen korotukselle.

Muutoksen arvioidaan vaikuttavan verotuloja pienentävästi vuosina 2024—2026 noin 13 miljoonan verran vuodessa. Vuonna 27 muutoksen arvioidaan pienentävän verotuloja noin kahdella miljoonalla ja kuntien verotuloja noin miljoonalla eurolla, ja tämän on pieni panostus siitä, että saadaan tehtyä ikään kuin kotimaista ruuantuotantoa helpommaksi ja paremmaksi. Vuonna 2027 muutoksella ei katsota olevan merkitystä seurakuntien eikä Kansaneläkelaitoksen veroihin. Hallitusohjelman mukaisesti veroperustemuutoksista aiheutuvat verotuottomenetykset kompensoidaan kunnille. Vuodesta 2027 alkaen korotettua tasausvarausta aletaan tulouttaa takaisin verotukseen, mutta siltä osin kuin varausta on käytetty investointeihin, sen palautuminen poistojärjestelmän kautta on hitaampaa.

Arvoisa puhemies! Kun useiden asiantuntijoiden lausuntokierrokselta tuli pääasiallisesti positiivista palautetta, lukuun ottamatta mukana ollutta esitysluonnosta maatalouden vuokratulojen verottamisesta pääomatuloina, joka siis tullaan käsittelemään lisäselvitysten jälkeen omana kokonaisuutenaan, on tätä hallituksen esitystä pidettävä erittäin kannatettavana. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Mäenpää.

15.07 Juha Mäenpää ps: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät miehet ja naiset! Maatalouden tuloverolakiin esitetään muutosta, jossa maatalouden 40 prosentin tasausvarauksen mahdollista ylärajaa nostetaan 13 500 eurosta 25 000 euroon. Tämä ei valitettavasti ole aivan täysin sitä, mitä maatalouden parlamentaarinen työryhmä esitti, mutta tämä on muutos parempaan suuntaan ja oikeaan suuntaan. Olin itse edustaja Elomaan kanssa viime kaudella tuossa työryhmässä, ja tämä oli minulle semmoinen henkilökohtainen asia, että kovasti ponnistelin, että tämä saatiin nousemaan. Myös edustaja Kiviranta keskustasta tätä tuki silloin, ja yhdessä tätä asiaa edistimme, ja sinne se kirjattiin. Silloin siinä kirjauksessa siihen edelleen jäi se 40 prosentin raja, mutta siihen enimmäismäärään ei ollut rajaa.

Pöytäkirja PTK 48/2023 vp

Tällä hetkellä maatalouden tilakoko on kasvanut samalla kun tilamäärä on käytännössä puolittunut, ja tämä edistäisi semmoisia tiloja, jotka nyt investoivat ja ovat turvaamassa meidän ruokaturvaa. Oman näkemykseni mukaan on niin — ja kun siellä parlamentaarisessa ryhmässä keskustelimme, niin se oli ennuste — että vaikka se näkyy hetkellisesti verotulojen laskuna, niin kuitenkin sitten ajan myötä sen tuottavuuden nousun myötä nämä tilat maksavat enemmän veroa paremmasta tuloksesta ja sitä myöten se tulee ikään kuin takaisin, mutta se tulee muutamien vuosien viiveellä.

Täällä eräät keskustan edustajat ovat puhuneet maatalouden kiinteistöverosta ja sen poistamisesta näiltä tuotantorakennuksilta. Viime kaudellahan minä tein siitä esityksen, jonka keskusta sitten ansiokkaasti kopioi ja yritti omia itselleen, kuten tyypillistä on. Siinä minunkin aloitteessani kuitenkin sattui semmoinen fiba — ja myöskin siinä keskustan ministerien edistämässä aloitteessa — että se ei kohdellut kaikkia tiloja oikeudenmukaisesti eliikkä siitä jäi ulos semmoisia tiloja, jotka olivat käytännössä osakeyhtiöpohjaisia ja joilla ei ollut omaa maatalousmaata vaan ne olivat tämmöisiä, voisiko sanoa, yhteenliittymiä, jotka olivat perustaneet vaikka broileritilan, ja siellä sitten omistajat omistivat sitä maata, josta sinne vilja kasattiin. Minä tein lakialoitteen myös siitä, että se olisi korjattu, mutta eivät keskustan ministerit halunneet tätäkään edistää, eliikkä se jäi pöydälle. [Välihuuto] Silloin keskustan ministerit... — Täällä kun kysyttiin, edistääkö valtiovarainministeri tätä asiaa, niin uskon, että meillä on kaikilla yhteinen tahtotila tässä. — Kovasti keskustan ministerit viime kaudella vakuuttivat, että tämä on EU:sta johtuva, että me ei voida poistaa sitä. Ja näin varmaan onkin. Silloin joskus, kun on liitytty EU:hun, on tehty joku hölmö diili. Esimerkiksi Ruotsissa maatalousrakennukset eivät maksa kiinteistöveroa. Eliikkä toivoin, että ne edustajat, jotka tätä kiinteistöveroa täällä nyt nostavat esiin, kysyisivät niiltä viime vuoden keskustan ministereiltä, saako sen muutettua vai ei.

Eipä minulla on nyt oikein muuta tässä ole sanottavana. Toivotaan, että tämä yläraja joskus poistuu. Silloin tilat saavat mahdollisuuden investoida enemmän tämän tasausvarauksen avulla.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Periaatteessa nyt olisi aika, jolloin pitäisi ruveta jo lopettelemaan tätä settiä, koska meillä on vielä puheenvuoro ministerillä, mutta otan nämä kaksi puheenvuoroa tähän. Jos sitten jatkuu, niin sitten puheenvuorot siirtyvät myöhemmälle — ministeri saa kyllä vuoron. — Edustaja Savio.

15.12 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Kiitos puheenvuorosta. — Tässä on siis kyseessä maatilatalouden tuloverolain muutos siten, että maatilatalouden tulon tasausvarauksen ylärajaa korotettaisiin 13 500 eurosta 25 000 euroon. Tämä esitys ei tosiaan vähennä pitkällä tähtäimellä verotuloja, mutta helpottaa pienehköjen ja varsinkin keskisuurten maatalojen toimintaa ja mahdollistaa näiden tilojen pitkäjänteisemmän kehittämisen. Tämä korotettukin tasausvaraus olisi tuloutettava viimeistään kolmantena vuonna tai käytettävä investointeihin.

Arvoisa puhemies! Kuten täällä on todettu, arvioiden mukaan verotulot pienenisivät seuraavina kolmena vuonna noin 13 miljoonaa euroa vuodessa ja vuonna 2027 noin 3 miljoonaa euroa ja tämän jälkeen verotulot kääntyisivät asteittaiseen kasvuun.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys on kannatettava erityisesti siksi, että jos pienet ja keskisuuret tilat, jotka tästä esityksestä eniten hyötyisivät, säilyvät elinkelpoisina ja lisäävät investointejaan tämän lakimuutoksen myötä, voivat verotulot esityksen myötä jopa

Pöytäkirja PTK 48/2023 vp

kasvaa pitkällä tähtäimellä tarkasteltuna. Tämä on nähdäkseni yksi esityksen pääasiallisista tarkoituksista ja myös se, että maaseutu säilyy elinvoimaisena Suomessa. Kyse ei ole pelkästään verotulovaikutuksesta vaan yleisemminkin maatilojen elinkelpoisuudesta ja elinvoimasta. Haluan kiittää valtiovarainministeriä tästä esityksestä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten vielä edustaja Siponen.

15.14 Markku Siponen kesk: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ja kiitoksia edustajille Kangas ja Mäenpää näistä varsin rakentavista puheenvuoroista.

Ensinnäkin kommentoin tuota, kun edustaja Kangas viittasi Sipilän hallituskauteen. Varmasti tämä pitää paikkansa, mutta täytyy muistaa, että maatalouden rakennekehitys ja liikevaihdot ja muut ovat jopa siitä Sipilän hallituskaudesta nousseet merkittävästi, ja varmasti edustaja Kangas tietää varsin hyvin, mikä tämän tasausvarauksen pienen noston merkitys on. Jos haluttaisiin nimenomaan näitä investoivia tiloja auttaa, niin silloin pitäisi sitä ylärajaa nostaa. Toki siinä on ne tiukat kriteerit edelleen mukana.

Sitten edustaja Mäenpäälle tähän kiinteistöveroasiaan: Totta kai voidaan katsoa taaksepäin ja ruveta kyselemään entisiltä ministereiltä, mutta nyt teillä on kuitenkin vastuu ja valta tässä asiassa. Haluan nyt vielä esittää edustaja Mäenpäälle ihan suoran kysymyksen: aiotteko edistää tätä omaa aloitettanne nyt hallituksesta käsin eli poistaa kiinteistöveron maatalousmaalta ja maatalousrakennuksilta? [Juho Eerola: Hyvä esittää kysymys, kun puhemies sanoi, että tähän päättyy!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia. — Ja sitten ministerille kaksi minuuttia.

15.16 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aivan lyhyesti.

Kuten täällä kuvattiin, syitä tälle korotukselle löytyy sekä hallitusohjelmasta että muista seikoista. Erityisesti maatalouden tilarakenne, sen muutokset — paljon isoja tiloja — on yksi vaikutin, sen lisäksi tietenkin inflaatiokehitys mutta myös se, että valtiontukisäännökset, siis EU:n säännöt, eivät enää estä tällaista muutosta, joten sen vuoksi tämä tehdään.

Yleisesti ottaen täällä esitettiin jonkin verran kritiikkiä siitä, miksi ei poisteta ylärajaa tai miksei tehdä vielä anteliaampia veromuutoksia. Valtiovarainministerinä voin todeta siihen saman kuin muihinkin asiaan liittyviin kokonaisuuksiin, että hallitus mielellään alentaishi veroja huomattavasti enemmänkin, mutta meillä on tämä julkinen talous, jonka tilasta ja tästä kokonaisuudesta meidän pitää huolehtia. Hallitus tekee veroratkaisuja, joissa osa kiristää ja osa löysentää, kuitenkin niin, että omilla päätöksillämme emme kiristä kokonaisveroastetta. Tässä nämä vaikutukset verotuloihin tosiaan eivät aivan mitättömät ole. Toisaalta voidaan ajatella, että on myös dynaamisia vaikutuksia saatavilla, ja tietenkin tämäkin esitys perustuu siihen, että hallitus kantaa huolta maatalouden kannattavuudesta ja etenkin näistä alkutuotannon suurista haasteista. Hallitus edistää hallitusohjelman mukaisia veroratkaisuja. [Petri Huru: Hyvä vastaus! — Markku Siponen: Mäenpää ei vastannut! — Juha Mäenpää: Kai nyt ymmärsit, että nyt tämä käsittely loppuu, en voinut vastata!]

Pöytäkirja PTK 48/2023 vp

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

5. Lakialoite laiksi vaalilain muuttamisesta

Lakialoite LA 5/2023 vp Mats Löfström r

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Tämän esittelee meille edustaja Löfström.

Keskustelu

15.18 **Mats Löfström r** (esittelypuheenvuoro): Ärade fru talman! I den här lagmotionen föreslår jag att vallagen ändras så att en av Finlands Europaparlamentariker väljs från landskapet Åland för att kompensera för den behörighet som genom EU-medlemskapet har överförs till unionens kompetensområde. Det här är en fråga som hela Ålands självstyrelse står bakom.

En egen EU-parlamentsplats skulle genom motionen genomföras så att landskapet Åland skulle utgöra en egen valkrets i Europaparlamentsvalet. Valet skulle förrättas i tillämpliga delar i enlighet med vallagens bestämmelser om val av riksdagsledamöter i landskapet Ålands valkrets. Avsikten är att lagen tillämpas första gången i det val av ledamöter till Europaparlamentet som hålls år 2024, den 9 juni, alltså de facto på Ålands självstyrelse idag.

Genom självstyrelsen har landskapet Åland ett unikt och långt utvecklat självstyre som innefattar överförd lagstiftnings- och förvaltningsmakt från Finlands riksdag och regering. Då landskapet tillsammans med resten av landet godkände ett inträde i Europeiska unionen överfördes även en betydande del av denna lagstiftningsmakt till unionen. Trots sin unika särställning och denna kompetensöverföring har landskapet ändå inte någon helt egen representation i Europeiska unionens organ.

Europeiska unionen erkänner endast länder som sina medlemmar och därmed är bestämmelserna om dessa organ även uppbyggda runt medlemsstaterna. Självstyrda områden inom unionens medlemsstater kan inte tilldelas representation i unionens organ i eget namn, utan endast ifall medlemsstaterna internt beslutar att fördela makten så. Det här gäller bland annat medlemsstaternas mandatfördelning i Europaparlamentet.

Ärade talman! Vissa självstyrande områden inom unionen har tidigare erhållit egna ledamötsplatser i Europaparlamentet. Som exempel beslöt Danmark att överlåta ett av sina mandat i Europaparlamentet åt självstyrd Grönland. Grönland har sedermera utträtt ur unionen men exemplet är ett prejudikat på att så här går att göra. Även Belgien har tilldelat

Pöytäkirja PTK 48/2023 vp

landets tyskspråkiga region en egen plats. Regionen kan med sitt befolkningstal proportionellt jämföras med Åland.

I motsats till ovanstående exempel har Finland hittills beslutit att inte ge ett av landets mandat i Europaparlamentet till Åland. Detta trots att Ålands konstitutionella ställning genom självstyrelselagen är betydligt starkare än andra lagstiftande regioners ställning i Europa.

Då man vid anslutningen till EU fattade beslut beträffande bestämmelserna om hur Finlands representanter skulle väljas valde man en linje där hela landet utgjorde en enda valkrets. I regeringens proposition beträffande lagförslaget poängterades dock att landskapet Åland innehar en särställning som baserar sig på den då gällande regeringsformen och som har garantier även i internationell rätt.

För att kompensera att även Åland överlät lagstiftningsbehörighet till unionen ansågs det befogat att genast inleda förhandlingar med unionen om att Finland skulle tilldelas en extra plats i Europaparlamentet. Därmed klargjorde den dåvarande regeringen att en åländsk representant är konstitutionellt berättigad. Vidare poängterades att landskapets möjligheter att påverka den nationella beredningen av gemenskapsärendena, då främst lagstiftning, bör tryggas i tillräcklig grad.

Även statsminister Matti Vanhanens andra regering klargjorde senare behovet av att kompensera landskapet Åland för den behörighet som genom EU-medlemskapet har överförts till unionens kompetensområde. Som en följdåtgärd av ratificeringen av Lissabonfördraget, genom vilket Europaparlamentets betydelse och roll i EU:s beslutsprocess ökade, fattade statsrådet den 23 april 2009 ett principbeslut om Ålands medverkan och inflytande i EU-ärenden. I principbeslutet, som gäller tills vidare och vilket riksdagens grundlagsutskott senast 27 april 2018 understrukit, stadgas att regeringen ska medverka till att utveckla landskapets inflytande på arbetet i Europaparlamentet och att i kommande förhandlingar på gemenskapsnivå om fördelning av parlamentsplatser hävda Ålands internationella särställning och självstyrande status.

Grundlagsutskottet har tidigare granskat frågan och haft förståelse för landskapets tidigare initiativ om att ändra vallagen så att landskapet Åland vid Europaparlamentsvalet ska utgöra en egen valkrets ur vilken en ledamot väljs till parlamentet. Utskottet har vidare konstaterat att trots att förslaget inte kan ses direkt förenligt med proportionalitetsprincipen så finns inga konstitutionella hinder. Utskottet har slagit fast att lösningen på frågan om Ålands representation i Europaparlamentet i sista hand måste vara politisk. Grundlagsutskottet har vid senare tillfällen ansett att det är viktigt med fortsatt diskussion på europeisk nivå om landskapets medinflytande i Europaparlamentet och har även fäst vikt vid ovanstående principbeslut både 2006 och 2018.

Ärade talman! Europaparlamentet godkände tidigare i år ett förslag om att platserna i Europaparlamentet utökas och att Finland får en plats till. Finlands platser ökar således från 14 till 15. I och med att Europeiska unionens medlemsstater självständigt bestämmer om fördelningen av sina ledamotsplatser i Europaparlamentet kan det konstateras att frågan om åländsk ledamotsplats hör till riksdagens lagstiftningsbehörighet. Faktumet att Finland tilldelas en ytterligare plats i parlamentet möjliggör nu att i enlighet med tidigare principbeslut säkerställa Ålands representation inom EU:s organ utan att antalet mandat tillgängliga för de registrerade partierna i riket i praktiken skulle minska.

Jag föreslår därför att riksdagen godkänner lagförslaget via denna lagmotion samt Ålands lagtings initiativ i samma ärenden, vilket gör att Åland blir en egen valkrets i nästa

Pöytäkirja PTK 48/2023 vp

Europaparlamentsval. Det här handlar om politisk vilja och det är viktigt att vi nu hittar den viljan.

Arvoisa rouva puhemies! Kun Suomi 1. päivä tammikuuta 95 liittyi Euroopan unionin jäseneksi, osa maan toimivallasta päättää itsenäisesti lainsäädännöstään siirrettiin unionille. Unionin jäsenmaille on hyvitetty tämä toimivallan siirto antamalla pysyvä edustus unionin päättävissä elimissä. Tämä on tärkeä edellytys sille, että Suomella on realistiset ja tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valvoa etujaan ja vaikuttaa Euroopan unionin kehitykseen.

Ahvenanmaalla on itsehallintolain nojalla ainutlaatuinen ja pitkälle kehitetty itsehallinto, johon sisältyy siirretty lainsäädäntö- ja hallintotoimivalta Suomen eduskunnalta ja hallitukselta. Kun maakunta yhdessä muun Suomen kanssa hyväksyi liittymisen Euroopan unioniin, siirrettiin myös merkittävä osa tästä lainsäädäntövallasta unionille. Kyseisestä toimivallan siirrosta ja ainutlaatuisesta erityisasemastaan huolimatta maakunnalla ei ole omaa edustusta Euroopan unionin elimissä. Euroopan unioni tunnustaa jäsenikseen ainoastaan maita, ja näin ollen EU:n elimiä koskevat säännökset on rakennettu jäsenvaltioiden ympärille.

Tietyt itsehallinnolliset alueet unionissa ovat aiemmin saaneet omat edustajanpaikat Euroopan parlamentissa. Esimerkiksi Tanska päätti luovuttaa yhden edustajanpaikoistaan Euroopan parlamentissa itsehallinnolliselle Grönlannille. Myös Belgia sai unionin aikaisemman laajenemisen yhteydessä pitää ylimääräisen edustajanpaikan sillä perustelulla, että paikka annetaan maan saksankieliselle vähemmistölle, jonka suhteutettua väestölukua voidaan verrata Ahvenanmaan väestölukuun.

Koska Euroopan unionin jäsenvaltiot päättävät itsenäisesti Euroopan parlamentin edustajanpaikkojensa jaosta, voidaan todeta, että kysymys Ahvenanmaan edustajanpaikasta kuuluu eduskunnan lainsäädäntövaltaan. Se tosiseikka, että Suomelle annetaan yksi lisäpaikka parlamenttiin, mahdollistaa nyt sen, että Suomi aikaisempien periaatepäätösten mukaisesti varmistaa Ahvenanmaan edustuksen EU:n elimissä ilman, että valtakunnassa rekisteröityjen puolueiden edustajanpaikat vähenisivät, ja se on myös tämän lakialoitteen ydin. — Kiitos, puhemies.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin perustuslakivaliokuntaan.

6. Lakialoite laiksi ympäristönsuojelulain 18 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 8/2023 vp Sari Sarkomaa kok

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Meille asian esittelee edustaja Sarkomaa, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 48/2023 vp

Keskustelu

15.27 **Sari Sarkomaa kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Itämeren suojele on kansanedustajille Suomessa tärkeä asia, ja on hieno sattuma, että tämä ympäristönsuojelulain muutosta koskeva lakialoite esitellään täällä salissa samaan aikaan, kun Saaristomeren suojeluryhmä järjestäytyy tuolla toisessa salissa. Lakialoitteessani esitän ympäristönsuojelulain 18 §:n muutosta.

Aluksi totean taustaksi, että pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmassa on vahvasti sitouduttu Suomen vesistöjen ja Itämeren sekä etenkin haavoittuvan Saaristomeren suojelutoimiin. Osana niitä toimenpiteitä, mitä hallitusohjelmassa on mainittu ja mihin on sitouduttu, on sitouduttu myöskin lopettamaan lumenkaato vesistöihin. Mielestäni saastuneen lumen mereenajon lopettamiseksi maassamme on sen kieltäminen laissa tarkoituksenmukaista. Nyt käsittelyssä olevassa lakialoitteessani on esitys siitä, kuinka saastuneen lumen mereen kippaamisen kieltäminen on perusteltua säätää. Haluan aloitteellani vauhdittaa asian etenemistä ja hallituksen toimia asian ratkaisemiseksi.

Itämeri on edelleen mittavista suojeluponnistuksista huolimatta maailman saastuneimpia merialueita. Itämeren ja vesistöjemme on suojeltava vuodenaikasta riippumatta, myöskin runsaslumisina talvina. Likaisen lumen kaataminen mereen aiheuttaa vahinkoa luonnolle ja ihmisille. Mereen likaisen lumen mukana kaadetut jätteet, roskat ja muut ainesosat kulkeutuvat merivirtojen mukana laajalle. Mereen joutunut jäte, kuten mikromuovi ja raskasmetallit, eivät häviä merestä ehkä koskaan, ja kuten uusimmat tutkimukset osoittavat, tuo mikromuovi löytyy kaloista ja se löytyy tänä päivänä myöskin meidän lautasiltamme, ja sinnehan se ei kuulu.

Mutta itse lakialoitteen konkreettiseen esitykseen ja sisältöön: Suomen lainsäädännössä lumen kaataminen mereen on voimassa olevan ympäristönsuojelulain 18 §:n 3 momentin nimenomaisella säännöksellä rajattu mainitun pykälän 2 momentissa tarkoitettun jätteen tai muun aineen mereen kaatamista koskevan kiellon ulkopuolelle. Eli se on rajattu ulkopuolelle, ja tässä lakialoitteessani esitän tämän poikkeuksen kääntämistä päinvastaiseksi siten, että myös saastuneen lumen kaataminen mereen tulisi kielletyksi mainitun 2 momentin ohella tai nojalla.

Tässä on hyvä myöskin todeta, kun edustajat tähän lakialoitteeseen myöhemmin vielä paneutuvat, että tässä lakialoitteessani esitetään, että vähäinen lumen kaataminen mereen jäisi tämän esitetyn kiellon ulkopuolelle. Eli rajauksella mahdollistettaisiin jatkossakin esimerkiksi yksityishenkilön omalla tai vapaa-ajanasunnolla lumikolan tai muun vastaavan avulla tapahtuva puhtaan lumen kaataminen mereen.

Lumen kaataminen mereen aiheuttaa vahinkoa, kun lumen mukana mereen ja muihin vesistöihin päätyy luonnolle, ihmisille ja eläimille haitallisia aineita sekä roskia. Nyt otan esimerkin omasta kotikaupungistani: Kun on katsottu, mitä sinne mereen ajetaan, niin Helsingissä lumeen sekoittuu kaukolämpölaitosten ja pienpolton aiheuttamaa nokea, nastarenkaiden asfaltista irrottamaa kivipölyä, bitumia, nastoja, mikromuovia ja autojen pako kaasujen palamishiukkasia. Lumen mukana mereen päätyy kadulle heitettyä roskaa ja eläinten jätöksiä. Sinne on päätynyt polkupyöriä — en tiedä, onko vielä autoja. Mutta vaikka nyt tätä lumen puhdistusta suuremmilla toimilla tai jonkinlaisilla toimilla on tehty, niin sitä ei olla pystytty tekemään niin, että se lumi olisi puhdasta, vaan nuo edellä mainitsemani seikat päätyvät sinne mereen ja vesistöihin lumen mukana. On tutkimustietoa siitä, että

Pöytäkirja PTK 48/2023 vp

hetkenkin maassa ollut lumi sisältää muun muassa tupakantumppeja ja muuta jätettä ja sel-
laista jätettä, mikä silmällä ei näy, saasteita ja jäämiä.

Tässä yhteydessä haluan todeta sen, että tuntuu pieneltä asialta puhua tupakantumpeista
eduskunnassa, mutta se on maailman yleisin jäte, ja se on vahva ympäristömyrkky. Tumpit
on todella tehty selluloosa-asetaatista, jonka hajoaminen mikromuovihiukkasiksi kestää
vuosia, ja tumpin sisältämät myrkyt kulkeutuvat mikromuovihiukkasten mukana vesistöi-
hin, maaperään ja lopulta ravintoketjussa eläimiin ja ihmisiin. Me tiedämme, että tunnet-
tuja karsinogeenejä eli syöpävaarallisia aineita on tupakassa kymmeniä ja tupakantumpe-
ja menee maailmassa miljardeja ja miljardeja vesistöihin ja sitä kautta myöskin meidän ra-
vintoketjuihin.

Totean vielä, arvoisa puhemies, Helsingin osalta — ja jäljempänä tulee selville, miksi
nostan erityisesti Helsingin — että Helsingissä vastaanotetaan keskimääräisenä talvena
noin 50 000 kuormaa lunta, ja kun puhutaan runsaslumista talvista, määrä voi olla jopa
350 000 kuormaa. Kun katsoo valtakunnallista tilannetta, niin saastuneen lumen mereen
ajo on Helsingin häpeätahra. Helsingin kaupunginvaltuustossa on kokoomuksen esitykses-
tä linjattu, että lumen kippaaminen pitäisi lopettaa, siitä pitäisi päästä eroon, mutta ympä-
ristön kannalta kestävä keinon löytäminen on ollut aika hidasta apulaiskaupunginjohtaja
Anni Sinnemäen vastuualueella, ja siksi tämä lakialoite. Taustaksi haluan sanoa sen, että
Suomessa useimmat kaupungit, Espoo, Turku ja Oulu, ovat kieltäneet lumen kaatamisen
mereen. Näin on tehty myöskin muissa Pohjoismaissa, näin on tehty Oslolla, näin on tehty
Tukholmassa. Ja miksi näin on tehty? Sen takia, että saastuneen lumen mukana kulkeutuu
paljon haitta-aineita, vaarallisia aineita, roskia maailman vesistöihin.

Eduskunnassa olemme aktiivisesti toimineet tämän pykälän aikaansaamiseksi. Vauhdi-
timme vesiensuojeluryhmän toimesta ympäristöministeriötä toimimaan asian eteen, mutta
ministeriö selvitti tätä asiaa ja totesi, että koska tämä ongelma on vain Helsingissä, toimiin
ei ryhdytty. Todettiin, että asiaa pitäisi seurata, mutta tässä on, arvoisa puhemies, kulunut
useita vuosia, ja Helsingissä tämä ongelma on edelleen. Olemme pohtineet, miksi ympä-
ristölupaa tähän ei vaadita. Vuosien valmistelun jälkeen Helsingiltä vaadittiin ympäristö-
lupa, mutta se oli mielestäni aika löysin perustein, ja siksi iloitsen siitä, että hallitusohjel-
maan on kirjattu virke, että lumenkaato lopetetaan, mutta itse toimia ei ole hallitusohjel-
massa kirjattu, ja siksi tämän lakialoitteen olen tehnyt, koska pidän perusteltuna sitä, että
tämä likaisen, saastuneen lumen kaato mereen kiellettäisiin ympäristönsuojelulain nojalla.
Mielestäni meillä on velvollisuus suojella Itämerä, joka on meidän kotimeremme, myös-
kin talviaikoina.

Toivon, että tämä lakialoite vauhdittaa hallituksen toimia, että lakiesitys tänne tulisi, tai
sitten eduskunta ottaisi tämän lakialoitteeni käsittelyyn, jotta tämä asia saataisiin päätök-
seen eli saastuneen lumen mereen kippaaminen kiellettäisiin tämän eduskuntakauden aika-
na.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Seppä-
nen.

15.35 Sara Seppänen ps: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kiitos edustaja Sarkomaalle
tämästä hyvästä lakialoitteesta. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmassa on sitou-
duttu Suomen vesistöjen ja Itämeren sekä etenkin haavoittuvan Saaristomeren suojelu-
toimiin. Hallitusohjelmassa on myöskin sitouduttu lopettamaan lumenkaato vesistöihin.

Pöytäkirja PTK 48/2023 vp

Mikromuovit ovat todellakin iso ongelma vesistöissä, ja tämän vuoksi vesiensuojelu palvelee vesivarojen hyödyntämistä sekä ympäristöterveyden ja sisäisen turvallisuuden tavoitteita.

Suomen vesistöt vaativat aktiivista ja pitkäjänteistä suojelua joka tasolla. Vesiensuojelun tavoitteista on pidettävä kiinni, pinta- ja pohjavesien tilaa on parannettava ja muiden vesien jo saavutettu hyvä laatu on turvattava. Jokia ja patoamattomien jokien vaelluskaloja on suojeltava ja muun muassa Tornionjoen ja Simojoen vapaat lohijoet ja niiden lohen tila on turvattava. Vesiensuojelun keinojen on oltava kuitenkin aikaisempaa vaikuttavampia ja kustannustehokkaampia. Itämeren suojeltava kansainvälisessä yhteistyössä nykyistä aktiivisemmin ja tehokkaammin. Vaikka maailman vesistöjen suurimmat päästöt ja vesistöihin päätyvät muovijätteet syntyvät enimmäkseen Aasiassa ja Afrikassa, on Suomessakin kiinnitettävä huomiota vesien muovijätteeseen sekä ylipäänsä muovien ja pilkkoutuneiden muovikappaleiden eli mikromuovien pääsyyn vesistöön. Kannatan lämpimästi edustaja Sarkomaan lakialoitetta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Mikkonen.

15.37 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Itse myös kannatan lämpimästi tätä lakialoitetta. On tärkeää huolehtia meidän puhtaista vesistämme, ja on tärkeää, että pystymme roskaantumista, rehevöitymistä ja muita tällaisia vesistöä haittaavia tekijöitä suitsimaan, ja tämä lakialoite on yksi konkreettinen keino siihen.

Tähän lumen mereen kippaamiseen onneksi kaupungit ovat itsekin tehneet rajoituksia, ja tietysti se, että se tulee sitten ihan lakiin, varmistaa sen, että siitä päästään eroon. Itse ajattelen, että ehkä tätä lakialoitetta voidaan laajentaa myös sisävesiä koskevaksi, koska meillä on myös paljon järvien rannalla olevia kaupunkeja, missä voi sitten olla sama haaste. Kaiken kaikkiaan tietysti on oleellista, että me tämän lumen suhteen pääsisimme niihin ratkaisuihin, missä lumenkaatopaikalla myös suodatetaan se lumi ennen kuin se sitten menee viemäriverkostoon tai hulevesiin ja ehkä sitä myöten sitten vesistöihin, koska siellä todellakin tietysti mikromuovi on yksi iso ongelma mutta myös muita erilaisia haitallisia aineita voi sitä kautta vesistöihin mennä.

Olen ilahtunut siitä, että hallitusohjelmassa on halu jatkaa Saaristomeri-ohjelmaa. Se viime kaudella aloitettiin, ja tavoitteenahan on se, että tämä Suomen ainoa HELCOMin niin sanottu hotspot, eli meidän tämmöinen Itämeren vielä raskaasti kuormittava alue, saadaan nyt kuriin, ja toivotan hallitukselle tietysti onnistumista tämän toimenpideohjelman eteenpäin viemiseksi.

Siitä olen kyllä huolestunut, että vesiensuojelurahathan vähenevät hyvin merkittävästi. Sen takia tietysti on tärkeää, että näiden pelkkien toimenpiteiden, jotka vaativat resursseja, lisäksi meillä on keinoja, joilla juurisyihin voidaan puuttua. Toivoisin, että hallitus tältä osin voisi harkita sitä hallitusohjelmaansa kirjoittamaansa fosforiasetuksen lannanlevityspoikkeaman betonointia uudestaan, koska siinä viime kaudella saatiin päätös siitä, että lannalle, joka levitetään pellolle, asetetaan raja, kuinka paljon se saa fosforia sisältää. Tästä poikkeamasta Suomi oli nyt luopumassa, mutta hallitusohjelmassa sitä halutaan jatkaa, ja sehän tarkoittaa sitä, että fosforivalumat pelloilta sitten jatkossa ovat entistä suurempia. Ajattelen näin, että nimenomaan näihin juurisyihin puuttumiseen — puhutaan sitten roskaantumisesta, mitä tällä aloitteella halutaan vähentää, tai niiden ravinteiden huuhtomien

Pöytäkirja PTK 48/2023 vp

osalta — pitäisi pystyä vaikuttamaan, ja todellakin tästä fosforiasetuksen lantapoikkeamasta luopuminen olisi yksi konkreettinen keino. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja seuraavaksi edustaja Sarkomaa.

15.40 **Sari Sarkomaa kok:** Arvoisa rouva puhemies! Vielä ehkä tähän keskustelun loppuun totean, että on hyvä, että on näin, että lakialoite saa tukea salin molemmilta reunoilta.

Se ehkä tähän keskusteluun vielä: Kun puhutaan vesistöjen suojelemisesta, on selvä, että me puhumme hallitusohjelmassa kaikista vesistöistä, merestä ja sisävesistä. Se, mikä on olennaista sanoa, kun puhutaan erityisesti Itämeren suojelusta, on se, että ilmastonmuutos vauhdittaa rehevöitymistä. Jos katsotaan esimerkiksi pääkaupunkiseutua, täällä Vantaanjoen valumat voivat olla moninkertaisia ilmastonmuutoksen takia — lisääntyneet sateet, vähälumiset talvet. Sen takia pitää tehdä yhä enemmän, ja siihen, mitä on aikaisemmin suunniteltu tehtäväksi, että saavuttaisimme hyvät vesistöjen tilat, pitää pistää paljon päälle, koska todellakin ilmastonmuutos vauhdittaa rehevöitymistä. Sen takia on hyvä, että hallitusohjelmassa on kirjattu todella tiukat tavoitteet vesiensuojeluun. Uskon, että tässä myöskin edetään, ja on hyvä, että myöskin oppositio niitä täällä vahvasti kannattaa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.

7. Lakialoite laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta

Lakialoite LA 9/2023 vp Sari Sarkomaa kok

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Tämän lakialoitteen meille esittelee edustaja Sarkomaa, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.42 **Sari Sarkomaa kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen opiskeluaikana yliopistossa tehnyt työtä hoitajana. Niinä yövuoroina, kun vanhusten ympärivuorokautisessa hoivassa olin, kun kaiken kiireen keskellä hoidin vanhuksia, jotka olivat kivuliaita, jotka elivät ehkä elämän viimeisiä hetkiä, kyllä noina öinä minusta tuli vannoutunut saattohoidon ja palliatiivisen hoidon puolestapuhuja ja edistäjä. Tässä lakialoitteessani esitän terveydenhuoltolakiin muutoksia, jotta palliatiivinen hoito ja saattohoito kirjattaisiin nykyistä vahvemmin lainsäädäntöön.

Ihan aluksi taustaksi sanon sen, että Suomessa on todella tehty paljon kehittämistyötä, ja meillä on hyviä esimerkkejä laadukkaasta saattohoidosta, mutta siitä huolimatta elämän

Pöytäkirja PTK 48/2023 vp

viime hetken hoidossa on merkittäviä alueellisia eroja ja räikeitä puutteitakin. Viimeisimmäksi tätä on selvittänyt Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Siinä selvityksessä tuli hyvin vahvasti esille, että eri potilasryhmät eivät saa palveluita tasa-arvoisesti, aina ei edes tunnisteta saattohoidon tai palliatiivisen hoidon tarvetta riittävän hyvin, ja hoitoa siksi jää myöskin kokonaan saamatta.

On hyvä myös todeta, että palliatiivinen hoito on todellakin parantumatonta etenevää sairautta sairastavan potilaan aktiivista, kokonaisvaltaista hoitoa. Sen tavoitteena on vähentää kärsimystä ja vaalia elämänlaatua. Palliatiivinen hoito voi kestää vuosia, ja saattohoito on sitten palliatiivisen hoidon viimeinen vaihe.

Taustaa tälle asialle on paljon. Eduskunta on tätä asiaa käsitellyt. Eduskunta käsitteli ja hylkäsi vuonna 2018 kansalaisaloitteen ”Eutanasia-aloite hyvän kuoleman puolesta”. Kun tuo kansalaisaloite hylättiin, silloin edellytettiin eduskunnan yhteisellä ponnella, että valtioneuvosto asettaisi asiantuntijatyöryhmän selvittämään elämän loppuvaiheen hyvää hoitoa, itsemääräämisoikeutta sekä saattohoitoa ja eutanasiaa koskevia sääntelytarpeita. Tuo asiantuntijatyöryhmä teki työnsä ja esitti yksimielisesti lainsäädäntömuutoksien olevan välttämättömiä laadukkaan ja yhdenvertaisen saattohoidon ja palliatiivisen hoidon turvaamiseksi. Työryhmä oli täysin yksimielinen siitä, että pelkästään suositusluontoinen sääntely ei ole riittävän vahvaa ja sitovaa.

Marinin hallitus ei kuitenkaan aloittanut lainsäädäntövalmistelua työryhmän näkemyksen mukaisesti vaan eteni palliatiivisen hoidon sekä saattohoidon edistämisessä hankkeilla. Nuo hankkeet olivat sinänsä perusteltuja, mutta kuten tuossa edellä totesin, ne eivät ole riittäviä sen turvaamiseksi, että saattohoito ja palliatiivinen hoito olisivat saatavilla yhdenvertaisesti Suomenmaassa.

Olikin hyvä asia, että pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmassa sitouduttiin varmistamaan elämän loppuvaiheen arvokkuus ilman kärsimystä ja yksilölliset tarpeet huomioiden. Hallitusohjelmassa sitoudutaan toteuttamaan tarpeelliset erityisjärjestelyt hyvälle palliatiiviselle hoidolle ja saattohoidolle hoitopaikasta riippumatta. Hallitusohjelman mukaan nuo tarpeelliset erityisjärjestelyt toteutetaan riippumatta siitä, tapahtuuko hoito kotona, palvelutalossa vai sairaalassa kielelliset sekä kulttuuriset tarpeet huomioiden ja eriasteiset vammaisuudet huomioiden.

Mielestäni nuo kirjaukset ovat todella hyviä, ja olennaista on se, että hallitusohjelmassa on sitouduttu selkiyttämään säädöksiin oikeus saattohoitoon ja varmistamaan palliatiivisen hoidon ja saattohoidon osaaminen ja saatavuus sekä omaisten huomioiminen.

Nyt tässä käsittelyssä olevassa lakialoitteessani esitän, kuinka nämä säädökset olisi tarkoituksenmukaista toteuttaa. Halusin tämän lakialoitteen jättää tälläkin kaudella — tein sen viime kaudella — ja miksi niin? Uskon kyllä vahvasti, että tässä edetään, mutta niin usein tärkeät terveydenhuoltoon liittyvät lakiesitykset ovat jääneet sote-uudistuksen jalkoihin, ja on tärkeää, että eduskunta pitää tätä asiaa esillä ja varmasti varmistamme sen, että eduskunnassa nämä säädökset tullaan säätämään.

Tässä lakialoitteessani tosiaankin olen nostanut esille ne esitykset, mitä tuo asiantuntijatyöryhmä nosti esille yksimielisesti. Tässä lakialoitteessani esitetään muutoksia terveydenhuoltolakiin. Terveydenhuoltolain 4 lukuun lisättäisiin uusi 24 a §, jossa säädetään voimassa olevaa lakia laajemmin hyvinvointialueen velvollisuudesta järjestää palliatiivinen hoito ja saattohoito.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin hyvinvointialueen velvollisuudesta järjestää palliatiivinen hoito ja saattohoito. Momentissa määriteltäisiin palliatiivinen eli oireita lievittävä

Pöytäkirja PTK 48/2023 vp

hoito potilaan aktiiviseksi kokonaisvaltaiseksi elämän loppuvaiheen hoidoksi erityisesti, kun kuolemaan johtava tai henkeä uhkaava sairaus tai vamma aiheuttaa potilaalle kärsimystä ja heikentää hänen elämäntilannettaan. Saattohoito määriteltäisiin osaksi palliatiivista hoitoa ja ajoittuvaksi oletetun kuolinhetken välittömään läheisyyteen. Lisäksi 1 momentissa säädettäisiin palliatiivinen hoito ja saattohoito järjestettäväksi porrasteisesti osamistasojen perustason, erityistason ja vaativan erityistason laatukriteereiden mukaisesti ja siten, että valtakunnallisesti tasa-arvoinen ja tarvelähtöinen hoitoonpääsy turvattaisiin.

Pykälän 2 momentin mukaan yliopistosairaanhoidopiireissä tai entisissä yliopistosairaanhoidopiireissä eli hyvinvointialueilla ja HUS-yhtymässä olisi oltava palliatiiviset keskuksat, jotka vastaavat vaativan erityistason palliatiivisen hoidon palveluista koko erityisvastuualueella ja vastaavat myöskin lasten ja nuorten palliatiivisen hoidon ja saattohoidon toteutumis suunnitelmien laadinnasta.

Pykälän 3 momentti sisälsi tarkempien säännösten antamista koskevan asetuksenantovaltuuden. Momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä palliatiivisen hoidon ja saattohoidon palveluiden tuottamisessa ja laadun parantamisessa. Asetuksen keskeinen sisältö voisi vastata sisältöä, joka nykyisin sisältyy yhtenäisiin kiireettömän hoidon perusteisiin palliatiivisen hoidon asiantuntijatyöryhmän loppuraportin suositusten mukaisesti.

Ja viimeisimpänä lakialoitteessa — joka tosiaan perustuu tähän ansiokkaaseen asiantuntijatyöryhmän esitykseen — ehdotetaan terveydenhuoltolain 6 luvun 50 §:n 1 momentin muuttamista siten, että kiireelliseen hoitoon mukaan luettavia palveluita koskevaa listaa täydennettäisiin saattohoidolla ja psykososiaalista tukea koskeva termi korvattaisiin laajemmalla sosiaalinen tuki -termillä.

Arvoisa puhemies! Yhteiskunnan on turvattava jokaiselle oikeus hyvään hoitoon myös elämän loppuvaiheessa. Pidän välttämättömänä ja eduskunnan aiemmin tekemien lausumien tahdon mukaisena sitä, että tämä laki säädettäisiin, ja tällä lakialoitteella todellakin kiritän uutta hallitusta valmisteluun. Muistutan eduskunnan vahvasta tahdosta sekä herättän keskustelua ihmisen oikeudesta hyvään kuolemaan. Alleviivaan sitä, että eduskunnan tahto oli todellakin se, että ihmiselämää on kunnioitettava loppuun asti eikä kenenkään pitäisi joutua kuolemaan yksin tai peloissaan vaan hyvän saattohoidon pitää olla oikeus jokaiselle silloin, kun sitä tarvitsee. Arvokas elämän viimeinen vaihe kuuluu siis ihan jokaiselle.

Aivan erityisen tärkeä tämä lainsäädäntö olisi nyt, kun varsinainen hallintouudistus on vasta tehty ja se varsinainen sote-uudistus eli sosiaali- ja terveystalveluiden uudistaminen alkaa. Melkoinen myllerrys on hyvinvointialueilla, ja nyt olisi välttämätöntä, että mahdollisimman pian maassamme olisi selkeä lainsäädäntö, joka vauhdittaa yhdenvertaisen ja laadukkaan saattohoidon ja palliatiivisen hoidon rakentamista.

Ja lopuksi vielä totean, että tuo mainitsemani ansiokas työryhmä ei päässyt täyteen yksimielisyyteen eutanasiasta eikä tämä nyt käsittelyssä oleva lakialoitteeni koske eutanasiaa. Sanon, että saattohoidolla ja palliatiivisella hoidolla ei voida ratkaista kysymystä eutanasiasta eivätkä nämä asiat ole keskenään vaihtoehtoisia.

Olen itse vahvasti sitä mieltä, että ihmisellä on oltava oman vakaan harkinnan pohjalta ja tarkoin säädellyin ehdoin oikeus saada kuolinapua sellaisessa tilanteessa, jossa parantumattomasta sairaudesta tai vakavasta vammasta johtuvaa kärsimystä ei ole käytettävissä olevilla lääketieteellisillä keinoilla muuten mahdollista riittävästi lievittää. Tiedän ja ajattelen, että lain säätäminen eutanasiasta on vaikea eettinen kysymys, mutta eutanasia on eet-

Pöytäkirja PTK 48/2023 vp

tisesti perusteltu ratkaisu niiden sietämättömästi kärsivien potilaiden kohdalla, joille ei nykykeinoin voidaan löytää riittävää lievitystä ja jotka itse toivovat kuolevansa. Kannatan itse vahvasti kuolinavusta lain säätämistä, kannatan eutanasiaa, ja toivon, että myöskin tämä keskustelu etenisi, vaikka siitä ei ole kirjausta hallitusohjelmassa. Kun tuota lakia lähdetään säätämään, on olennaista varmistaa, että yksilön oma tahto ja sen perustuminen vaakaaseen harkintaan pystytään riittävällä tavalla varmistamaan ja muutenkin määritellään huolellisesti, millä edellytyksillä aktiivisen kuolinavun saaminen on mahdollista.

Arvoisa puhemies! Tuo esittelemäni lakialoitteeni on punnittu esitys säätää saattohoidosta ja palliatiivisesta hoidosta, ja haluan vielä sanoa, että pidän tuon lain säätämistä kiireellisenä. [Puhemies koputtaa] Asia on hallitusohjelman mukaan saatava säädettyä tällä eduskuntakaudella.

Ja vahvasti toivon, että myöskin keskustelu kuolinavusta ja eutanasiasta lähtee käyntiin ja siitä myöskin saataisiin perustellusti säädetty lainsäädäntö Suomeen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina.

15.54 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa rouva puhemies! Yksi hoitopalvelujemme kehittämisen kipukohta on palliatiivinen hoito ja sen viimeinen vaihe, saattohoito. Jokaisella ei ole nykyään mahdollisuutta laadukkaaseen tukeen ja hoitoon elämänsä viimeisillä metreillä kotipaikkakunnasta johtuen. Tavoitteena tulee olla kattava valtakunnallinen saattohoidon ja kuoleman kärsimyksen hoitamisen ammatillinen toimintamalli.

Nyt käsittelyssä oleva lakialoite muuttaisi terveydenhuoltolakia säätämällä hyvinvointialueen velvollisuudesta järjestää palliatiivinen hoito ja saattohoito. Kannatan edustaja Sarkomaan lakialoitetta lämpimästi. Se on hyvin perusteltu aloite.

Hyvinvointialueilla on oltava monipuoliset ja moniammatilliset erityistason palliatiiviset keskuskeskukset, jotka tarjoavat erityistason avo- ja vuodeosastopalveluita sekä vastaavat konsultaatio- ja päivystystuen järjestämisestä ympärivuorokautisesti. Hyvinvointialueilla tulee myös olla koko alueen kattavat palliatiiviset kotisairaalamotot, joita koskevien palvelujen on oltava saatavilla ympärivuorokautisesti. Palliatiivista hoitoa tulee toteuttaa laatuksiteereiden mukaisesti ja siten, että valtakunnallisesti tasa-arvoinen ja tarvelähtöinen hoitoonpääsy turvataan.

Elämä on arvokasta, ja niin tulee myös sen viimeisten hetkien olla meille kaikille.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

8. Eduskunnan tilintarkastajien tilintarkastuskertomus eduskunnan tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja kirjanpidosta sekä hallinnosta vuodelta 2022

Kertomus K 7/2023 vp

Valiokunnan mietintö TrVM 3/2023 vp

Pöytäkirja PTK 48/2023 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 26.10.2023 pidettävään täysistuntoon.

9. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 26.10.2023 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 15.56.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen